

ANALÝZA MOŽNOSTÍ VYUŽITIA MIGRÁCIE DO EÚ PRE ROZVOJ PODNIKANIA V SR

Bratislava, marec 2018

OBSAH

Manažérske zhrnutie	2
Úvod	3
1. Vymedzenie základných pojmov a inštitúcií	4
1.1 Medzinárodná organizácia pre migráciu (International Organization for Migration) (ďalej „IOM“).....	4
1.2 Európska migračná sieť (European Migration Network) (ďalej „EMN“)	6
1.3 Generálne riaditeľstvo EK pre migráciu a vnútorné záležitosti	6
1.4 Slovník používaných pojmov IOM	7
1.5 Národný kontaktný bod EMN SR	11
2. Kľúčové parametre pri tvorbe migračnej politiky	12
3. Pohľad na migráciu podľa OECD a EUROSTATU	14
3.1 Pohľad na svetový vývoj migrácie podľa publikácií OECD (2016, 2017)	14
3.2 Pohľad na migráciu podľa Eurostatu	19
3.3 Pozitívne riešenia migračnej a integračnej politiky v rámci krajín EÚ	22
4. Analýza migračných tokov na Slovensku	27
4.1 Migračná a integračná politika v súčasnosti	27
4.2 Pôsobnosť ústredných orgánov štátnej správy pri riešení migrácie	29
4.3 Štatistika migrácie na Slovensku	31
5. Identifikácia prekážok integrácie migrantov so zreteľom vytvárania vhodných podmienok pre vykonávanie ekonomickej činnosti (pre podnikanie, zamestnávanie a samo zamestnávanie migrantov na Slovensku) a návrh opatrení	37
Záver	46
Zoznam použitých zdrojov	47
Zoznam tabuliek	54

Manažérske zhrnutie

Cieľom štúdie „Analýza možností využitia zvýšenej migrácie do EÚ pre rozvoj podnikania v SR“ je vymedzenie pojmov, inštitúcií a zhodnotenie parametrov podmienok a súčasného stavu, ktoré determinujú integráciu migrantov do spoločnosti. Výhodiskom pri analýze bola migračná a integračná politika vlády Slovenskej republiky, ako aj poznatky z dokumentov o migrácii, ktoré sú dostupné na internetových stránkach vypracované OECD, Eurostatom a príslušnými inštitúciami Európskej únie.

V prvej kapitole štúdie vymedzujeme základné pojmy a inštitúcie, ktoré sa zaoberajú migračnou a integračnou politikou a ktoré priamo zabezpečujú dôsledky migrácie v praxi. Významnú úlohu v tomto procese zohrávajú medzinárodné inštitúcie, tak na celosvetovej úrovni, ako aj na úrovni Európskej únie (Medzinárodná organizácia pre migráciu, Európska migračná sieť, Generálne riaditeľstvo EK pre migráciu a vnútorné záležitosti a Národný kontaktný bod európskej migračnej siete).

V druhej kapitole sú popísané kľúčové parametre pri tvorbe migračnej politiky, vrátane vymedzenia základných právnych predpisov z oblasti migrácie v rámci EÚ.

V tretej kapitole sú analyzované problémy migrácie z dostupných údajov medzinárodných inštitúcií – OECD a Eurostatu. V tejto časti sú načrtnuté pozitívne príklady v oblasti migrácie vo vybraných krajinách EÚ.

Štvrtá kapitola analyzuje vybrané migračné toky na území Slovenskej republiky na základe štatistiky o migrácii, ktorú zabezpečujú dva ústredné orgány štátnej správy.

Posledná kapitola identifikuje základné prekážky integrácie migrantov so zreteľom na koncepčné materiály a priority a vytvárania vhodných podmienok pre vykonávanie ekonomickej činnosti.

Štúdia má napomôcť definovaniu možností využitia migrácie z tretích krajín do krajín Európskej únie pre rozvoj ekonomických aktivít v Slovenskej republike.

Úvod

Jedným z najznámejších, najrozšírenejších, ale zároveň aj najkomplikovanejších fenoménov súčasnej doby je migrácia. Pojem „migrácia“ pochádza z latinského slova „migratio“ – čo znamená sťahovanie, premiestnenie, cestovanie. Migrácia je forma pohybu obyvateľstva v priestore medzi územnými jednotkami, ktoré nie sú totožné. Ak sa zameriame na zahraničnú migráciu, môžeme ju definovať ako druh priestorovej mobility, ktorej podstata je pohyb jednej osoby alebo skupiny osôb cez hranice s cieľom usadiť sa v druhej krajine definitívne, teda natrvalo, alebo len na určité obdobie.

Svetové dejiny sú dejinami ľudskej migrácie, pohybu a sťahovania ľudí a to, či už dôvodom je útek pred nebezpečenstvom, alebo hľadanie nových príležitostí pre život. Migrácia je nevyhnutná pre rast a rozvoj, hrá kľúčovú rolu vo vývoji spoločnosti. Zahraničná, medzinárodná migrácia sa zároveň považuje za jednu z fundamentálnych civilizačných výziev 21. storočia, pretože má závažné ekonomické, sociálne, populačné, kultúrne, politické, bezpečnostné, environmentálne a iné dopady. Vo všeobecnosti ju však odborníci vnímajú ako prirodzený, zväčša pozitívny a z mnohých hľadísk užitočný fenomén vo vývoji každej spoločnosti.

Existuje veľké množstvo faktorov, ktoré podnecujú ľudí k migrácii. Z hľadiska vlastnej podstaty ľudstva (vedomé činnosti, ktoré sami uskutočňujeme a prežívame), je možné identifikovať dva typy motivačných faktorov pre migráciu. Jedná sa o ekonomické faktory – ako sú túžba po kvalitnejšom a bezpečnejšom živote (rôzna ekonomická úroveň života v jednotlivých krajinách) a neekonomické faktory – ako sú vojny, násilie, náboženské, rasové, environmentálne, či iné podmienky.

Slovensko doteraz nikdy nepatrilo k tradičným cieľovým krajinám migrantov. Je kultúrne homogénnou krajinou, ktorej sa nedotkol dramatický nárast migrácie ani v priebehu 20. storočia, ani počas migračnej krízy od roku 2015. Až donedávna bola Slovenská republika takmer výlučne krajinou pôvodu migrantov - teda krajinou, z ktorej občania v minulom období z rôznych dôvodov migrovali do cudziny.

Po vypuknutí migračnej krízy v roku 2015 sa integrácia migrantov, ako súčasť riešenia problémov globálneho sveta, stala dôležitou súčasťou mnohých iniciatív Európskej únie.

1. Vymedzenie základných pojmov a inštitúcií

1.1 Medzinárodná organizácia pre migráciu (International Organization for Migration) (ďalej „IOM“)¹

IOM je medzinárodná medzivládna organizácia, ktorá vznikla v roku 1951 v Ženeve. Pôvodným poslaním IOM bolo pomôcť množstvu presídlených ľudí a utečencov, ktorí sa po vojne ocitli mimo svojich domovov v rôznych európskych krajinách. V priebehu desaťročí po druhej svetovej vojne postupne došlo k významnému nárastu počtu migrantov a migrácia sa stala jednou z najvýznamnejších sociálnych otázok, ktoré ovplyvňujú moderné spoločnosti. V súvislosti s tým sa postupne rozrástlo aj spektrum činnosti IOM. V súčasnosti sa organizácia venuje rôznym oblastiam manažmentu migrácie na celom svete. V roku 2016 si IOM pripomenula 65. výročie svojej činnosti, počas ktorej asistovala viac ako 14 miliónom migrantov a stala sa kľúčovou medzinárodnou agentúrou v oblasti manažmentu migrácie vo svete.

IOM na Slovensku²

Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) pôsobí na Slovensku od roku 1996. Medzi hlavné oblasti činnosti patria asistované dobrovoľné návraty, integrácia migrantov, prevencia obchodovania s ľuďmi a pomoc obchodovaným osobám, aktivity v oblasti presídľovania utečencov a koordinácia aktivít Európskej migračnej siete. V rámci týchto oblastí realizuje IOM nasledovné aktivity:

Asistované dobrovoľné návraty a reintegrácie v krajine pôvodu:

- Pomoc pri návrate nelegálnych migrantov a neúspešných žiadateľov o azyl do krajiny pôvodu - zahŕňa návratové poradenstvo, pomoc pri zabezpečení náhradných cestovných dokumentov, prípravu cestovného plánu, zabezpečenie návratu, asistencie pri odlete zo Slovenskej republiky a asistencie v tranzitných krajinách.
- Reintegračná asistencia vracajúcim sa migrantom na základe individuálnych reintegračných plánov.
- Budovanie kapacít a sieťovanie odborníkov, ktorí sa podieľajú na procese dobrovoľného návratu, vrátane posilnenia spolupráce so zastupiteľskými úradmi hlavných krajín pôvodu migrantov.
- Šírenie informácií a realizácia kampaní zameraných na odborníkov pracujúcich s potenciálnymi a registrovanými navrátilcami, ako aj všeobecne na migrantov, ktorí môžu mať záujem o možnosť dobrovoľného návratu.
- Výmena skúseností s inými krajinami EÚ, ktoré implementujú programy dobrovoľných návratov.

¹ <http://www.iom.sk/sk/iom/o-iom>

² <http://www.iom.sk/>

Integrácia migrantov:

- Poskytovanie praktickej integračnej pomoci migrantom, vrátane komplexného právneho, sociálneho a pracovného poradenstva prostredníctvom Migračného informačného centra IOM.
- Podpora jazykového vzdelávania, rekvalifikácie a odborných zručností migrantov, ktoré zvyšujú ich šance uplatniť sa na trhu práce.
- Poskytovanie bezplatných otvorených kurzov slovenského jazyka a kurzov sociálnej a kultúrnej orientácie migrantom.
- Podpora komunitného života cudzincov na Slovensku, spolupráca so zástupcami jednotlivých komunit migrantov a budovanie ich kapacít.
- Zvyšovanie povedomia o migrantoch na Slovensku organizovaním, podporou a zastrešovaním interkultúrnych aktivít medzi komunitami a majoritnou spoločnosťou.
- Budovanie kapacít a vzdelávanie pracovníkov pôsobiacich v oblasti migrácie/integrácie na regionálnej a národnej úrovni.
- Výmena skúseností a zdieľanie príkladov dobrej praxe medzi kľúčovými aktérmi a odborníkmi v SR a s predstaviteľmi z členských krajín EÚ; ich zavádzanie do praxe s cieľom zlepšiť prístup migrantov k službám a posilňovať efektívnosť integračných opatrení.
- Výskum rôznych aspektov integrácie migrantov na Slovensku.
- Poskytovanie informácií a skúseností pre tvorbu politik na Slovensku

Boj proti obchodovaniu s ľuďmi:

- Prevencia obchodovania s ľuďmi zameraná na konkrétne zraniteľné skupiny, ako napr. študenti stredných škôl, znevýhodnené komunity, mladiství v náhradnej starostlivosti a pod.
- Asistencia pri návrate obchodovaných osôb a ich reintegrácii.
- Národná linka pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi.
- Vzdelávanie a budovanie kapacít odborníkov v oblasti prevencie obchodovania s ľuďmi a v oblasti identifikácie a asistencie obchodovaným osobám - ako partner Ministerstva vnútra SR.
- Asistencia pri tvorbe politiky v oblasti obchodovania s ľuďmi najmä v rámci prípravy národného programu na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a budovania národného referenčného mechanizmu.

Presídľovanie utečencov:

- Zabezpečovanie prepravy utečencov z utečeneckých táborov do SR (Evakuačného tranzitného centra v Humennom), zdravotných prehliadok, kultúrnej orientácie, jazykových školení a prepravy utečencov zo SR do krajiny presídlenia – na základe trojstrannej dohody medzi vládou SR, Úradom vysokého komisára OSN pre utečencov a IOM o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu, cez Slovenskú republiku.

Európska migračná sieť

- Koordinátor Národného kontaktného bodu Európskej migračnej siete v SR (ďalej „NKB EMN“).
- Realizácia aktivít NKB EMN v SR s cieľom naplňať informačné potreby inštitúcií Európskej únie a orgánov členských štátov prostredníctvom poskytovania aktuálnych, objektívnych, spoľahlivých a porovnateľných informácií o migrácii a azyle.

Iné typy aktivít realizované v posledných rokoch zahŕňali:

- Výskum a budovanie kapacít v oblasti pracovnej migrácie a v oblasti migrácie a zdravia.
- Projekty na stabilizáciu zraniteľných komunít na východnom Slovensku - v spolupráci s partnerskými mimo vládnyimi organizáciami (ďalej „MVO“).
- Humanitárne a sociálne programy - v spolupráci s vybranými partnerskými MVO.

1.2 Európska migračná sieť (European Migration Network) (ďalej „EMN“)³

EMN poskytuje aktuálne, objektívne, spoľahlivé a porovnateľné informácie o migrácii a azyle na účely tvorby politik EÚ. Koordinátorom Národného kontaktného bodu EMN v SR je Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM).

Jednou z posledných materiálov EMN je štúdia „Efektívnosť návratov v EÚ (2017)“, ktorá analyzuje dopad pravidiel EÚ, dotýkajúcich sa návratu a tým súvisiacej judikatúry Súdneho dvora EÚ na návratové politiky krajín EÚ.

1.3 Generálne riaditeľstvo EK pre migráciu a vnútorné záležitosti⁴

Generálne riaditeľstvo EK pre migráciu a vnútorné záležitosti je zodpovedné za politiku EÚ, ktorá sa dotýka migrácie a vnútorných záležitostí. Pripravuje a vykonáva politiky EK v nasledovných oblastiach:

- Migrácia a azyl
- Hranice a bezpečnosť

Z 10 politických priorít EK prispieva k plneniu týchto cieľov:

- pracovné miesta, rast a investície
- migrácia
- EÚ ako globálny partner
- demokratická zmena

³ <https://www.emn.sk/sk/>

⁴ https://ec.europa.eu/info/departments/migration-and-home-affairs_sk

1.4 Slovník používaných pojmov IOM5

Prípravu, aktualizáciu a koordináciu prác na Výkladovom slovníku odborných výrazov z oblasti migrácie a azylu zabezpečuje Európska komisia v spolupráci s členskými štátmi EÚ a Nórskom. Slovník obsahuje preklady pojmov v 23 európskych jazykoch, vrátane slovenčiny.

Slovník pojmov zlepšuje porovnateľnosť tým, že umožňuje spoločné porozumenie a používanie výrazov a definícií týkajúcich sa azylu a migrácie. Slovník pojmov čerpá z rôznych zdrojov, ale predovšetkým z právnych predpisov *acquis* EÚ v oblasti azylu a prisťahovalectva a uvádza termíny vo väčšine jazykov členských štátov.

Základné pojmy zo slovníka IOM⁶:

Azyl

V slovenskom právnom poriadku podľa § 8 zákona o azyle Slovenská republika udelí azyl žiadateľovi, ktorý má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania:

- z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov,
- z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu,
- za uplatňovanie politických práv a slobôd.

Azyl možno udeliť aj z humanitných dôvodov, ktoré môže zvážiť správny orgán. Na tento druh azylu však nie je právny nárok. Zákon o azyle túto formu ochrany udeľuje aj na účely zlučovania rodín.

Azylant

Cudzinec, ktorý splnil kritériá Dohovoru o právnom postavení utečencov (Ženevského dohovoru), čím bol uznaný za utečenca a bola mu poskytnutá medzinárodná ochrana vo forme azylu. V slovenskom právnom poriadku cudzinec, ktorý splnil podmienky stanovené zákonom č. 480/2002 Z. z. o azyle v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o azyle“), a ktorému Ministerstvo vnútra SR udelilo azyl.

Cudzinec

Podľa zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon o pobyte cudzincov“) je cudzincom každý, kto nie je štátnym občanom Slovenskej republiky. Cudzincami sú teda podľa slovenského právneho poriadku aj občania členských štátov EÚ, Európskeho hospodárskeho priestoru a Švajčiarskej konfederácie (spolu tiež občania Únie).

⁵ <https://www.emn.sk/sk/na-stiahnutie-emn/publikacie-emn/itemlist/category/1-slovník-emn.html>
https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary/index_a_en

⁶ <http://www.iom.sk/pre-media/pojmy-o-migracii#pojmy-azyl>

Emigrant

Vysťahovalec, t. j. človek migrujúci z územia určitého štátu s úmyslom usadiť sa v inom štáte na dobu dlhšiu ako jeden rok.

Imigrant

Pristáhovalec, t. j. človek migrujúci na územie určitého štátu s úmyslom usadiť sa v ňom na dobu dlhšiu ako jeden rok.

Integrácia

Proces, počas ktorého dochádza k približovaniu sa domáceho obyvateľstva a migrantov žijúcich v krajine do jednej spoločnosti. Ide o obojstranný proces, ktorý si vyžaduje prispôsobovanie zo strany migrantov na jednej strane a vytvorenie podmienok pre integráciu migrantov na strane druhej.

Asimilačný model integrácie migrantov

V asimilačnom modeli sú migranti vnímaní ako rovnoprávni členovia spoločnosti za predpokladu, že prijímajú za svoje, kultúrne vzorce hostiteľskej krajiny. Model uprednostňuje jednostranný intenzívny proces adaptácie cudzincov do prijímajúcej spoločnosti. Migrantom je umožnené pomerne rýchlo a bezproblémovo sa integrovať a získať totožné práva, ako majú domáci obyvatelia, ale za cenu straty vlastnej kultúry, hodnôt, tradícií, prípadne jazyka a náboženstva, ktoré by mali prebrať z prijímajúcej spoločnosti.

Segregačný model integrácie migrantov

Segregačný (alebo tiež „etnicko-exkluzivistický“) model je založený na minimalizácii kontaktov migrantov s príslušníkmi väčšinovej spoločnosti. Migrácia je vnímaná ako dočasná. Model umožňuje vstup migrantov zväčša len do jednej sféry života spoločnosti, najmä na trh práce. Počíta sa s tým, že po určitom období sa migranti vrátia domov za prácou. Tento model od nich neočakáva integráciu do väčšinovej spoločnosti. Oddelenie komunit od väčšinovej spoločnosti umožňuje importovanie vzorcov správania a kultúry zo svojej pôvodnej krajiny, ktoré nie sú vždy v súlade s hodnotami hostiteľskej krajiny.

Multikultúrny model integrácie migrantov

Plne akceptuje skupinovú identitu, odlišnosti a špecifické črty migrantov a ich kultúr, čím v prijímajúcej spoločnosti rozvíja kultúrnu rozmanitosť (diverzitu). Migranti zostávajú jasne odlišiteľní od prijímajúcej spoločnosti, ktorá im môže poskytovať viaceré výhody. Multikulturalizmus nepredpokladá vytváranie nátlaku na prisťahovalcov, aby si osvojili kultúrne vzorce správania domácej spoločnosti, naopak, uznáva legitimitu rozličných kultúr a rovnosť etnických menšín. Štát preberá úlohy spojené s integráciou obyvateľov, pričom reflektuje ich odlišný kultúrny a sociálny pôvod.

Model individuálnej občianskej integrácie

Tento model predstavuje určitý kompromis, kedy je adaptácia obojsmerná. Migranti akceptujú politický rámec hostiteľskej spoločnosti a prispievajú k formovaniu spoločnej kultúry. Väčšinová spoločnosť ich rešpektuje a podporuje rôznorodosť, pričom pravidlá

definuje štát. Základným predpokladom pre úspešnú integráciu je osvojenie si jazyka hostiteľskej spoločnosti, ako aj rešpektovanie jej základných hodnôt a právnych i kultúrnych noriem. Tento model nezdôrazňuje skupinové práva migrantov, skôr uprednostňuje individuálnu občiansku integráciu.

Malý pohraničný styk

Časté prekračovanie spoločnej štátnej hranice zmluvných strán obyvateľmi pohraničnej oblasti s cieľom pobytu v pohraničnej oblasti najmä zo sociálnych, kultúrnych, hospodárskych alebo rodinných dôvodov na čas, ktorý nepresahuje čas ustanovený v medzištátnej zmluve. Na malý pohraničný styk je potrebné získať povolenie, ktoré držiteľ a oprávňuje prekračovať štátnu hranicu v rámci režimu malého pohraničného styku.

Migrácia

Pohyb osôb alebo skupín osôb v geografickom a sociálnom priestore spojený s prechodnou alebo trvalou zmenou miesta pobytu. Migráciu môžeme kategorizovať nasledovne:

- **zahraničná migrácia** – pohyb osôb cez hranice suverénnych štátov spojený s trvalou alebo prechodnou zmenou pobytu;
- **vnútorná migrácia** – pohyb osôb v rámci jedného štátu spojený s trvalou alebo prechodnou zmenou pobytu;
- **dobrovoľná migrácia** – slobodný pohyb osôb alebo skupín osôb, napríklad za účelom zamestnania, zlúčenia rodiny, vzdelávania, a pod.;
- **nútená migrácia** – nedobrovoľné opustenie krajiny pôvodu pre politické a sociálne problémy, vojnové konflikty, prírodné katastrofy, závažné existenčné a ekonomické problémy, alebo iné dlhodobo pretrvávajúce krízové situácie;
- **legálna migrácia** – prekročenie hranice krajiny s platným cestovným dokladom, prípadne aj platnými vízami a povoleniami, ak sa vyžadujú na vstup do krajiny;
- **nelegálna migrácia** – neoprávnené prekročenie hranice krajiny bez platných cestovných dokladov, víz a povolenia na pobyt, alebo neoprávnené zotrúvanie na území krajiny po skončení platnosti dokladov, víz alebo povolenia na pobyt;
- **dlhodobá migrácia** – pohyb ľudí, ktorí zmenia krajinu svojho obvyklého pobytu na dobu aspoň jeden rok;
- **krátkodobá migrácia** – pohyb ľudí, ktorí zmenia krajinu svojho obvyklého pobytu na dobu dlhšiu ako tri mesiace, ale kratšiu ako jeden rok, s výnimkou prípadov, keď sa presun osoby do inej krajiny týka dovolenky, návštevy priateľov alebo príbuzných, obchodných ciest, liečenia alebo zdravotného ošetrovania alebo náboženskej púte.

Migrant

Podľa definície OSN osoba, ktorá z akýchkoľvek dôvodov zmenila krajinu svojho trvalého resp. obvyklého pobytu a zo svojej domovskej krajiny sa presťahovala do inej krajiny minimálne na obdobie troch mesiacov. Slovenský právny poriadok však nepoužíva pojem migrant, ale cudzinec.

OSN rozlišuje dve skupiny migrantov podľa dĺžky pobytu:

- **krátkodobý migrant** – osoba, ktorá sa sťahuje do inej krajiny ako krajina jej trvalého (obvyklého) pobytu po dobu najmenej troch mesiacov, ale kratšej ako jeden rok;

- **dlhodobý migrant** – osoba, ktorá sa sťahuje do inej krajiny ako krajina jej trvalého (obvyklého) pobytu po dobu minimálne jedného roka, s výnimkou prípadov, keď sa presun osoby do inej krajiny týka dovolenky, návštevy priateľov alebo príbuzných, obchodných ciest, liečenia alebo zdravotného ošetrovania alebo náboženskej púte.

Pobyt

Podľa zákona o pobyte cudzincov rozlišujeme tri druhy pobytov štátnych príslušníkov tretích krajín:

- **Prechodný pobyt** – oprávňuje štátneho príslušníka tretej krajiny zdržiavať sa, vycestovať a opätovne vstupovať na územie SR v čase, na ktorý mu bol udelený. Zväčša je viazaný na jeden účel. Podľa zákona o pobyte cudzincov môže štátny príslušník tretej krajiny na Slovensku získať prechodný pobyt za účelom podnikania, zamestnania, štúdia, osobitnej činnosti, výskumu a vývoja, zlúčenia rodiny alebo plnenia služobných povinností civilnými zložkami ozbrojených síl. Prechodný pobyt je možné udeliť aj štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý má priznané postavenie Slováka žijúceho v zahraničí, alebo ktorý má priznané postavenie osoby s dlhodobým pobytom v inom členskom štáte Európskej únie. Prechodný pobyt sa cudzincom udeľuje na rôzne dlhý čas v závislosti od jeho účelu, v prípade potreby možno požiadať o jeho obnovenie. Prechodným pobytom je aj modrá karta Európskej únie.
- **Trvalý pobyt** – štátny príslušník tretej krajiny môže na Slovensku získať trvalý pobyt na päť rokov, trvalý pobyt na neobmedzený čas alebo dlhodobý pobyt. Cudzinci s trvalým pobytom sa nestávajú automaticky občanmi SR.
- **Tolerovaný pobyt** – špecifický druh pobytu, ktorý možno udeliť cudzincovi najviac na 180 dní za predpokladu, že existuje prekážka jeho administratívneho vyhostenia, alebo jeho vycestovanie nie je možné a jeho zaistenie nie je účelné, alebo ak je cudzinec maloletým dieťaťom nájdeným na území SR, alebo ak je obeťou trestného činu obchodovania s ľuďmi, ak má najmenej 18 rokov, alebo ak to vyžaduje rešpektovanie jeho súkromného a rodinného života, alebo ak bol nelegálne zamestnaný za osobitne vykorisťujúcich pracovných podmienok, alebo ak ide o nelegálne zamestnanú maloletú osobu.

Štátne občianstvo

Trvalý právny zväzok medzi fyzickou osobou a štátom, ktorého obsahom je súbor vzájomných práv a povinností stanovených právnym poriadkom daného štátu. Štátne občianstvo SR možno podľa zákona č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve SR v znení neskorších predpisov nadobudnúť narodením, voľbou, osvojením alebo udelením.

Štátny príslušník tretej krajiny

Podľa zákona o pobyte cudzincov je štátnym príslušníkom tretej krajiny každý, kto nie je štátnym občanom Slovenskej republiky ani občanom Únie, štátnym príslušníkom tretej krajiny sa rozumie aj osoba bez štátnej príslušnosti.

Utečenec

Osoba, ktorá má opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, náboženských, národnostných a politických dôvodov, alebo pre príslušnosť k určitej sociálnej skupine a z dôvodu týchto obáv sa nemôže alebo nechce vrátiť do krajiny pôvodu, ani využiť ochranu tejto krajiny. Utečencom je tiež osoba bez štátnej príslušnosti, ktorá sa z vyššie spomenutých dôvodov nemôže alebo nechce vrátiť do krajiny svojho obvyklého bydliska. V slovenskom právnom poriadku bol pojem utečenec nahradený pojmom azylant.

Žiadateľ o azyl

Podľa zákona o azyle najmä štátny príslušník inej krajiny alebo osoba bez štátnej príslušnosti, ktorá na útvare Policajného zboru SR vyhlási, že žiada o azyl na území Slovenskej republiky.

1.5 Národný kontaktný bod EMN SR⁷

V každom členskom štáte EÚ je vytvorený Národný kontaktný bod EMN (ďalej len „NKB“), ktorý sa skladá z minimálne troch zástupcov z jednej alebo z rôznych inštitúcií. V druhom prípade jedna z inštitúcií vystupuje ako národný koordinátor.

V Slovenskej republike NKB sa skladá z IOM Medzinárodnej organizácie pre migráciu - Úrad v Bratislave (národný koordinátor), Úradu hraničnej a cudzineckej polície MV SR (Ministerstvo vnútra „ďalej MV SR“, Migračného úrad SR, Sekcie legislatívy a vonkajších vzťahov MV SR, Sekcie medzinárodných vzťahov Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej „MPSVR SR“) a Sekcie sociálnej štatistiky a demografie Štatistického úradu SR. Koordinátorom na Slovensku je IOM Bratislava.

⁷ <https://www.emn.sk/sk/narodny-kontaktny-bod-sr/narodne-kontaktne-body-v-eu>

2. Kľúčové parametre pri tvorbe migračnej politiky⁸

V dôsledku narastajúcej nestability v južnom susedstve EÚ sa zvýšil počet ľudí, ktorí sa snažia dostať do Európskej únie. EÚ a jej členské štáty zintenzívňujú úsilie o vytvorenie účinnej, humanitárnej a bezpečnej európskej migračnej politiky.

Európska rada zohráva v tomto úsilí dôležitú úlohu, pretože stanovuje strategické priority. Na základe týchto priorít určuje Rada EÚ smerovanie činnosti a stanovuje mandáty na rokovania s tretími krajinami. Prijíma tiež právne predpisy a vymedzuje osobitné programy.

Predsedníctvo Rady aktivovalo Integrované dojednania o politickej reakcii na krízu (ďalej „IPCR“). Ustanovujú sa v nich nástroje na zintenzívnenie podpory reakcie Rady v prípade krízy, a to na politickej úrovni, ako aj na pracovnej úrovni, spolu s Komisiou, Európskou službou pre vonkajšiu činnosť (ďalej „ESVČ“) a príslušnými agentúrami.

Súčasťou **migračnej politiky EÚ** sú nasledovné prvky:

- spolupráca s krajinami pôvodu a tranzitu,
- posilnenie vonkajších hraníc EÚ,
- riadenie migračných tokov a boj proti prevádzáčom migrantov,
- reforma spoločného európskeho azylového systému,
- poskytovanie možností legálnej migrácie,
- podpora integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín.

Globálny prístup k migrácii a mobilite (ďalej „GPMM“) je spoločným rámcom, ktorým sa riadia vzťahy EÚ s tretími krajinami. V rámci GPMM sa začalo a rozvíja viacero dialógov o migrácii a zaviedli sa rámce spolupráce s príslušnými tretími krajinami. V roku 2015 sa vedúci predstavitelia EÚ vo Vallette dohodli na akčnom pláne, ktorým reagovali na prírív migrantov do EÚ pochádzajúcich najmä z afrických krajín. V roku 2016 Európska rada schválila vytvorenie nového rámca pre partnerstvo v oblasti migrácie, ktorého cieľom je prehĺbenie spolupráce s hlavnými krajinami pôvodu. V tom istom roku EÚ a Turecko prijali vyhlásenie zamerané na riešenie tokov neregulárnej migrácie do EÚ cez Turecko. EÚ okrem toho prijíma opatrenia, ktorými reaguje na naliehavé humanitárne potreby sýrskych utečencov v Turecku, Jordánsku a Libanone.

Európa zažíva v posledných rokoch bezprecedentný prílev žiadateľov o azyl a iných migrantov. Od začiatku migračnej krízy (rok 2015) v Európskej únii požiadali o medzinárodnú ochranu približne 3 milióny ľudí, pričom mnohí z nich utekajú pred vojnou a terorom v Sýrii, Afganistane a iných krajinách. EÚ zasahuje ako prvá. Len v roku 2016 členské štáty EÚ udelili azyl a presídlili viac ako 720 tisíc utečencov, čo je trikrát viac ako Austrália, Kanada a Spojené štáty spolu.

⁸ <http://www.consilium.europa.eu/sk/policies/migratory-pressures/>
<http://publications.europa.eu/webpub/com/general-report-2017/sk/>

V roku 2016 sa zaviedlo veľa nových opatrení EÚ na komplexné riešenie tejto výzvy a v roku 2017 boli ešte zintenzívnené. Patria medzi ne záchranné operácie a záchrana väčšieho počtu životov na mori, zabezpečenie vonkajších hraníc EÚ, predovšetkým uplatňovaním prístupu založeného na hotspotoch a zriadenie Európskej agentúry pre pohraničnú a pobrežnú stráž. Zvýšilo sa úsilie premiestniť a presídliť osoby, ktoré potrebujú ochranu. Zvýšený dôraz sa kládol aj na vytvorenie spravodlivejšieho spoločného európskeho azylového systému, posilnenie ochrany nesprievádzaných detí a vývoj nových opatrení na boj proti prevádzacstvu. Objavili sa príležitosti na vytvorenie nových kanálov pre legálnu migráciu a podnikli sa kroky na podporu integrácie utečencov a iných migrantov na trhu práce. Prostredníctvom Fondu pre azyl, migráciu a integráciu a Fondu pre vnútornú bezpečnosť EÚ takisto zvýšila svoju finančnú podporu rozvoja spoločného prístupu k efektívnemu riadeniu migračných tokov.

V roku 2017 sa posilnila spolupráca s krajinami pôvodu a tranzitu migrantov, pričom im EÚ pomáhala riešiť základné príčiny neregulárnej migrácie a bojovať proti prevádzacstvu. EÚ podporovala tieto krajiny pri zlepšovaní ich politiky ochrany hraníc a politiky migrácie, ako aj podmienok prijímania. Veľa projektov a programov dostalo podporu z Núdzového trustového fondu EÚ pre Afriku. EÚ takisto zintenzívnila svoje návratové operácie.

K najdôležitejším zákonom (smerniciam) EU v oblasti migrácie patria (v historickom poradí):

- Smernica 2003/86/ES o práve na zlúčenie rodiny;
- Smernica 2003/109/ES o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré sú osobami s dlhodobým pobytom;
- Smernica 2004/114/ES o podmienkach prijatia študentov;
- Smernica 2005/71/ES týkajúca sa uľahčenia prijímania výskumných pracovníkov do EÚ;
- Smernica 2008/115/ES týkajúca sa návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území EÚ;
- Smernica 2009/50/ES o prijímaní vysokoškolsky kvalifikovaných migrantov;
- Smernica 2009/52/ES o sankciách voči zamestnávateľom;
- Smernica 2011/95/ES o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany;
- Smernica 2013/32/EÚ o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany;
- Smernica 2013/33/EÚ, ktorou sa stanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu;
- Smernica 2014/36/EÚ o sezónnych pracovníkoch;
- Smernica 2014/66/EÚ o vnútropodnikových presunoch;
- Smernica 2014/67/EÚ o vysielaní pracovníkov;
- Smernica 2016/801/EÚ o študentoch a výskumných pracovníkoch.

Aktuálne informácie o európskom programe pre migráciu – legislatívne dokumenty (od „Prvého implementačného balíka“ (27/05/2015) až po Oznámenie Európskej komisie „Riadenie krízy utečencov“ (14/03/2018) je možné nájsť na stránke: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/proposal-implementation-package_en

3. Pohľad na migráciu podľa OECD a EUROSTATU

3.1 Pohľad na svetový vývoj migrácie podľa publikácií OECD (2016, 2017)

Výhľad v oblasti medzinárodnej migrácie na rok 2017⁹

Jedna sa o 41. vydanie publikácie OECD. Publikácia analyzuje posledný vývoj migračných pohybov a politík v krajinách OECD a vo vybraných nečlenských krajinách. Skúma vplyv nedávneho zvýšenia humanitárnej migrácie. Zameriava sa na vývoj výsledkov trhu práce prisťahovalcov v krajinách OECD so zameraním na strednodobú dynamiku výsledkov zamestnanosti a na dôsledky štrukturálnych zmien na trhu práce. Zahŕňa jednu osobitnú kapitolu o rodinných migrantoch, ktorá sa zaoberá touto dôležitou časťou migrácie a politikami, ktorými sa riadi.

Podľa Zhrnutia („Summary“) sú v publikácii uvádzané nasledovné hlavné trendy¹⁰:

- Podľa predbežných výsledkov za rok 2016 sa v krajinách OECD tretí rok po sebe zvyšujú trvalé migračné toky. Okolo 5 miliónov ľudí prišlo v roku 2016 do krajín OECD v rámci trvalej migrácie, čo je výrazne viacej ako v predkrízovom období v roku 2007.
- V rokoch 2015 a 2016 hlavnou hybnou silou za týmto zvýšením bola humanitárna migrácia. Táto predstavovala až 1,5 milióna ľudí. Migrácia s cieľom zlúčenia rodiny a voľný pohyb v rámci Európskej únie v roku 2015 predstavovala približne tretinu trvalej migrácie do krajín OECD. Najväčšími východiskovými krajinami migrantov v roku 2015 boli Čína, Sýria, Rumunsko, Poľsko a India. Spomedzi nových migrantov, ktorí prišli do krajín OECD až 29 % pochádzalo z inej krajiny OECD.
- V krajinách OECD sa zvýšili dočasná migrácia. V roku 2015 sa o viac ako 17% zvýšila medzinárodná vnútropodniková mobilita a o 3% sa zvýšili dočasné preloženie pracovníkov v rámci Európskej únie. V mnohých krajinách sa zvýšilo prijímanie sezónnych pracovníkov z iných krajín; najväčší nárast zaznamenalo Poľsko.
- V roku 2016, obdobne ako v roku 2015, viac ako 1,6 milióna žiadostí o azyl bolo registrovaných v krajinách OECD. Z tohto počtu takmer ¾ žiadostí bolo registrovaných v európskych krajinách OECD.
- Viac ako 20% žiadostí v krajinách OECD podali Sýrčania a 13% žiadosti podali Afganci. V Nemecku bolo v roku 2016 zaznamenaných 720 tisíc oficiálnych žiadostí o azyl. Bolo to najviac žiadostí v pomere k počtu obyvateľov danej krajiny (0,9%).
- Miera zamestnanosti migrantov v krajinách OECD zostala v roku 2016 stabilná na úrovni 67,4%, oproti roku 2015 predstavuje zvýšenie o 1% bod. Miera nezamestnanosti medzi

⁹ <http://www.oecd.org/migration/international-migration-outlook-1999124x.htm>
International Migration Outlook 2017 – ISBN 978-9264275584, OECD 2017

¹⁰ https://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/social-issues-migration-health/international-migration-outlook-2017/summary/slovak_83e98a45-sk#page1

osobami narodenými v zahraničí je však vyššia ako medzi druhými narodenými v tuzemsku, hlavne v Európe.

- Veľa krajín OECD v reakcii na čoraz väčší počet žiadostí o medzinárodnú ochranu rozšírilo svoje programy pre presídľovanie. Podmienky ponúkané osobám s ochranou mimo rámca dohovoru UNHCR z roku 1951 sa však v niektorých krajinách zhoršili. Veľa krajín vykonáva prísnejšie kontroly hraníc a vstupov na svoje územie. Krajiny OECD naďalej skúmajú a zlepšujú politiky týkajúce sa príťahovania vysoko kvalifikovaných hosťujúcich pracovníkov, podnikateľov a investorov a ponúkajú im viac možností pre vstup a lepšie podmienky pobytu.
- Na pozadí utečeneckej krízy sa veľa úsilia venovalo vypracovaniu vhodnej politickej reakcie na uľahčenie integrácie utečencov a žiadateľov o azyl, ktorí nedávno prišli do krajiny na ich trh práce. Veľa krajín OECD diverzifikovalo svoje ponuky v oblasti integrácie, aby zabezpečili individuálne opatrenia a zosúladiť ich s potrebami trhu práce. Súčasne kládli dôraz na včasné intervencie - ako je predbežné hodnotenie zručností na zrýchlenie procesu integrácie prostredníctvom skrátenia dĺžky trvania programov. Niekoľko krajín zaviedlo povinnú účasť na integračných programoch.
- Migrácia rodín, ktorá zahŕňa štyri podkategórie (založenie rodiny, sprevádzanie rodiny, zlúčenie rodiny a medzinárodné osvojenie) bola v posledných rokoch hlavným kanálom trvalej migrácie do krajín OECD. V porovnaní s ostatnými skupinami migrantov sa dospelí rodinní migranti integrujú pomalšie na trhu práce svojej hostiteľskej krajiny.
- Súčasťou migrácie rodín je veľká rozmanitosť migrantov – od novorodencov po veľmi staré osoby, osoby s rozličnými zručnosťami a zo všetkých krajín pôvodu. Touto diverzitou sa migrácia rodín odlišuje od iných migračných skupín.
- Rozšírenie práv v posledných desaťročiach sprevádzalo zvýšenie podmienok oprávnenosti a podmienok dotýkajúcich sa povolení na pobyt udeľovaných rodinným príslušníkom. Komplexnosť riadenia migrácie rodín sa zvýšila v súvislosti so snahou o zmiernenie jednotlivých priorít a navzájom si konkurujúcich politických cieľov. Hoci by migrácia rodín mala byť riadená, mnohé obmedzenia znižujú rozsah takéhoto riadenia.
- Súčasné migračné politiky stoja pred štyrmi hlavnými problémami:
 - ako lepšie predvídať úroveň migračných tokov rodinných príslušníkov,
 - ako dosiahnuť rovnováhu medzi pravidlami migrácie rodín a potrebou udržať si príťažlivosť pre cieľových pracovných migrantov,
 - ako používať podmienky pre rodinných migrantov na zrýchlenie ich integrácie,
 - ako postupovať v prípade práva na zlúčenie rodiny maloletých osôb bez sprievodu.

Hlavné štatistické zistenia:

Miera migrácie je najvyššia od roku 2007

- Trvalé migračné toky do krajín OECD boli v roku 2015 na úrovni 4,7 mil. vstupov, čo predstavuje zvýšenie o 7% v porovnaní s rokom 2014. Podľa odhadovaných údajov by v roku 2016 mali dosiahnuť približne 5 mil. vstupov.
- V krajinách OECD sa v roku 2016 zaregistrovalo viac ako 1,6 mil. žiadostí o azyl. Obdobná situácia bola aj v roku 2015. Medzinárodná ochrana bola v týchto dvoch rokoch približne na úrovni 1,5 mil. osôb.

- V roku 2015 bolo študentom terciárneho vzdelávania v krajinách OECD udelených viac ako 1,5 mil. povolení na štúdium.
- V zahraničí narodených obyvateľov z radov migrantov v krajinách OECD v roku 2015 bolo 124 miliónov.

Integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín na trh práce sa pomaly obnovuje

- Viac ako dvaja z troch prisťahovalcov v krajinách OECD majú zamestnanie. Priemerná miera nezamestnanosti pracovníkov narodených v zahraničí v roku 2016 dosiahla hodnotu 8,3%, čo je o 1,8% viac ako miera nezamestnanosti pracovníkov narodených v tuzemsku; v európskych krajinách OECD je to 12,4%, čo je o 4,3% viac ako v prípade pracovníkov narodených v tuzemsku.
- Migranti majú príliš vysoké zastúpenie na pracovných miestach vyžadujúcich rutinné úlohy, čo ich vystavuje riziku straty zamestnania vzhľadom na pokroky v automatizácii. V európskych krajinách pracuje 47% pracovníkov narodených v zahraničí v zamestnaniach, ktorých súčasťou sú najmä rutinné úlohy.

Migrácia rodín

- Povolenie na pobyt v roku 2015 v krajinách OECD dostalo viac ako 1,6 mil. rodinných príslušníkov, čo predstavuje takmer 40% z celkových trvalých migračných tokov.
- Zlúčenie rodiny sa v porovnaní s kategóriami ekonomickej migrácie oneskoruje.
- Založenie rodiny je dôležitou a čoraz častejšou hybnou silou migrácie rodín. V mnohých krajinách OECD sa viac ako 10% manželstiev uzatvára medzi občanom a cudzincom.
- V porovnaní s ostatnými skupinami migrantov sa zdá, že dospelí rodinní migranti sa pomalšie integrujú na trhu práce hostiteľskej krajiny. V Európe ich miera zamestnanosti dosahuje v priemere obdobnú úroveň ako v prípade iných kategórií migrácie a osôb narodených v tuzemsku až po 20 rokoch pobytu.
- Rodinná migrácia manželov a detí cudzincov vo väčšine krajín OECD závisí od požiadaviek na príjem alebo bývanie. Takéto obmedzenia sú menej časté v prípade manželských partnerov a detí občanov krajiny. V poslednom desaťročí k nim niekoľko krajín OECD pridalo aj požiadavky na jazyk a integráciu, existuje však málo dôkazov o vplyve na výsledky v oblasti zamestnanosti.

Perspektívy globálneho rozvoja 2017¹¹

Medzinárodná migrácia v meniacom sa svete

Publikácia predstavuje prehľad o presune ekonomických aktivít do rozvojových krajín a skúma či tento posun viedol k zvýšeniu medzinárodnej migrácie smerom k rozvojovým krajinám. Správa sa zameriava na najnovšie údaje o migrácii v rokoch 1995 až 2015 a využíva novú trojcestnú kategorizáciu krajín. Opisuje nedávny vývoj migrácie celkovo, ako aj skupiny krajín podľa ich výkonnosti v oblasti rastu. Analyzuje to, čo poháňa tieto trendy, a

¹¹ <http://www.oecd.org/dev/perspectives-on-global-development-22224475.htm>

Perspectives on Global Development 2017 - ISBN 978-92-64-265684, OECD 2016

tiež študuje osobitný prípad utečencov. Skúma vplyv migračných politík na migráciu, ako aj rôzne odvetvové politiky v rozvojových krajinách pôvodu, ako aj miesta určenia a skúma vplyv migrácie na tieto krajiny. Správa uvádza ilustratívne budúce scenáre migrácie do roku 2030 a odporúča politiky, ktoré môžu pomôcť zlepšiť výhody migrácie pre krajiny pôvodu a cieľové krajiny, ako aj pre samotných migrantov. Na prípravu očakávaného zvýšenia počtu migrantov z rozvojových krajín je potrebná lepšia štatistika (údaje), viac výskumu a hlavne politické opatrenia založené na dôkazoch. Je potrebné urobiť viac, aby sa zabránilo situáciám, ktoré vedú k migrácii, ako aj k podpore trvalo udržateľného rozvoja.

Podľa Zhrnutia („Summary“) sú v publikácii uvádzané nasledovné hlavné trendy¹²:

Svetový hospodársky rozvoj zvyšuje migráciu

- Takmer 243 miliónov ľudí v roku 2015 žilo v inej krajine než v akej sa narodili, čo predstavuje 3,3% svetovej populácie a nárast oproti 2,7% v roku 1995. Presun globálnej ekonomickej činnosti do rozvojových krajín (krajín s nízkym a stredným príjmom) v posledných dvoch desaťročiach nevedol k obdobnému presunu migrácie do týchto krajín.
- Z tejto správy, v ktorej sa použilo rozdelenie krajín do viacerých skupín s cieľom preskúmať vplyv presunu bohatstva na migráciu, vyplýva, že migrantov namiesto týchto krajín čoraz viac lákajú tradičné cieľové krajiny s vysokým príjmom.
- Medzi rokmi 1995 a 2015 sa podiel prisťahovalcov v týchto krajinách zvýšil o 13% na takmer dve tretiny celkového počtu prisťahovalcov na svete. Hospodársky rozvoj v rozvojových krajinách navyše zvýšil medzinárodnú migráciu, keďže viac ľudí malo finančné prostriedky potrebné na migráciu.
- Ľudí lákajú tieto cieľové krajiny nielen vyššími príjmami, ale aj vyššou životnou úrovňou. Napriek pokroku v mnohých rozvojových krajinách sa rozdiel v príjmoch v porovnaní s krajinami s vysokým príjmom zvyšoval a naďalej pretrvávajú veľké rozdiely v životnej úrovni. Prítomnosť sietí migrantov (rodina, priatelia a komunita), ktorí už žijú v obvyklých cieľových krajinách tiež pomáha znižovať náklady migrácie, čím sa posilňuje koncentrácia migrantov v uprednostňovaných cieľových krajinách.
- Migráciu ovplyvňujú aj verejné politiky. Migračné toky a modely okrem migračných politík mnohými a často komplexnými spôsobmi ovplyvňuje široké spektrum politík. Pochopenie týchto spôsobov je zásadné na zvýšenie prínosov a zníženie nákladov migrácie pre krajiny pôvodu aj určenia aj pre samotných migrantov.
- Hoci väčšina medzinárodných migrantov sa presúva dobrovoľne, niektorí sa musia sťahovať z dôvodu ozbrojeného konfliktu alebo násillia. Koncom roka 2015 dosiahol celkový počet utečencov 16,1 milióna. Väčšina utečencov (87 %) na rozdiel od iných medzinárodných migrantov nájde útočisko v rozvojových krajinách.

¹²<http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/24ee2143-sk.pdf?expires=1521449080&id=id&accname=guest&checksum=04E27F1111EB5EA11B26E7C76A39AA4>

Migrácia ako pohon rozvoja:

Medzinárodná migrácia predstavuje príležitosť pre krajiny pôvodu a určenia a pre samotných migrantov. Výhody migrácie sa však ešte v plnej miere nerealizovali a musí sa vyvinúť viac úsilia na zozbieranie ziskov z čoraz viac mobilného sveta. Vzhľadom na to, že po migrácii túži viac ľudí, než ich môže naozaj migrovať, je potrebný viac fázový prístup, aby sa zabezpečilo, aby sa migrácia mohla stať pohonom rozvoja.

Prvá fáza:

Navrhnutie politik, ktorých súčasťou je rozvojový aspekt

- Migrácia nie je predpokladom pre rozvoj, stále však môže významne prispieť k rozvoju krajín pôvodu aj určenia. Tvorcovia politik by mali navrhnúť stratégie migrácie a rozvoja s cieľom znížiť náklady vyvolané mobilitou ľudí a zvýšiť jej prínosy.
- V krajinách pôvodu je súčasťou cieľov politik zníženie nákladov na remitencie a ich presmerovanie do produktívnych investícií, zapojenie diaspór do iniciatív v oblasti rozvoja, prilákanie a opätovná integrácia emigrantov a poskytnutie podpory rodinám, ktoré ostali v krajine pôvodu. Ak krajiny znepokojuje vysoká miera vysťahovalectva, musí sa zdvojnásobiť úsilie o zlepšenie podmienok doma, najmä vytvorenie dôstojných pracovných miest a zvýšenie životnej úrovne.
- Medzi opatrenia v krajinách, ktoré prijímajú migrantov, patrí zlepšenie trhov práce, zmenšenie neformálneho sektora, rozšírenie daňovej základne a posilnenie finančných trhov s cieľom čo najviac zvýšiť ekonomické prínosy prisťahovalectva, podpora integrácie a sociálnej súdržnosti poskytovaním jazykových kurzov, vzdelávania a zdravotnej starostlivosti prisťahovalcom, ochrana ich práv bez ohľadu na ich prisťahovalecký štatút a vypracovanie komunikačných stratégií na zmenu postojov verejnosti k prisťahovalectvu.
- Tvorcovia politik vo všetkých sektoroch tiež musia lepšie zohľadniť vzájomné vzťahy medzi migračnou politikou a ostatnými verejnými politikami začlenením migrácie do ich rozvojových stratégií.

Druhá fáza:

Podpora súdržnosti politik a inštitucionálnej súdržnosti

- Tvorcovia politik by sa mali usilovať o podporu lepšej koordinácie verejných iniciatív na zvýšenie prínosu migrácie pre rozvoj. Lepšia súdržnosť politik môže pomôcť vyvážiť politické kompromisy spôsobom citlivým voči potrebám a spokojnosti všetkých zainteresovaných strán, najmä migrantov.
- Na dosiahnutie súdržnosti politik a inštitucionálnej súdržnosti na domácej úrovni je potrebné prijať mechanizmy, ktoré uľahčia koordináciu v rámci vlády, povzbudiť miestne iniciatívy, keďže miestne orgány často zaujímajú predné miesto pri riadení prisťahovalectva a podporiť konzultácie a partnerstvá s neštátnymi subjektmi, ktoré majú záujmy v oblasti migrácie a rozvoja.
- Politiky v jednej krajine tiež presahujú účinkami do ďalších krajín. Napríklad obchodný protekcionizmus v krajinách s vysokým príjmom, najmä v poľnohospodárskom a textilnom sektore, predstavuje prekážku rozvoja v krajinách s nízkymi mzdami, a preto nepriamo prispieva k zvyšovaniu migračných tlakov z rozvojových krajín. Tvorcovia politik preto musia zohľadniť tieto kompromisy, aby dosiahli súdržnejšie politiky.

Tretia fáza:

Posilnenie medzinárodnej spolupráce

- Medzinárodné spoločenstvo musí posilniť mechanizmy spolupráce na riešenie spoločných problémov v oblasti migrácie v súčasnosti a budúcnosti.
- Dvojstranné dohody môžu zlepšiť prínosy a efektívnosť migrácie. Príkladom sú dohody o vízach upravujúce počet víz podľa meniacej sa situácie v oboch krajinách, dohody o vzájomnom uznávaní kvalifikácií a rámcové dohody o uznávaní kvalifikácií, partnerstvá na rozvoj zručností a dohody o prenosnosti dôchodkov.
- Na povzbudenie regionálnej mobility by krajiny mohli do svojich regionálnych obchodných dohôd zahrnúť voľnú mobilitu a regionálne pracovné agentúry by mohli pracovníkom poskytnúť informácie o pracovných miestach v iných krajinách.
- Globálne riadenie medzinárodnej migrácie v súčasnosti je obmedzené. Začlenením cieľov súvisiacich s migráciou do cieľov udržateľného rozvoja by sa mali vytvoriť záväzky, ktoré možno monitorovať na mnohostrannej úrovni, na úrovni regiónov a na vnútroštátnej úrovni.
- Globálny pakt o utečencoch a globálny pakt pre bezpečnú a legálnu migráciu, ktorých prijatie je naplánované na rok 2018, budú ďalšími vítanými prírastkami do architektúry globálneho riadenia.
- Reakcia na utečeneckú krízu si vyžaduje väčšiu medzinárodnú solidaritu. Krajiny s vysokým príjmom by mali pomáhať krajinám, ktoré hostia utečencov, poskytnutím väčšieho objemu finančných prostriedkov, vytvorením dohôd o presídľovaní a zvýšením prístupu k alternatívnym spôsobom migrácie pre utečencov (napr. pracovná migrácia, študentské víza).

Migrácia je dôležitým aspektom globalizácie a jej význam v budúcnosti porastie. Potrebne sú lepšie údaje, viac výskumu a politické opatrenia založené na dôkazoch. Medzinárodné spoločenstvo musí nájsť trvalé riešenia budúcich problémov čoraz viac mobilného sveta a situácií, ktoré vyvolávajú nápor zúfalých ľudí hľadajúcich útočisko pred vojnami. Na podporu trvalo udržateľného rozvoja a využitie prínosov migrácie pre trvalo udržateľný rozvoj sa musí vynaložiť oveľa viac úsilia.

3.2 Pohľad na migráciu podľa Eurostatu

Podľa štatistiky migrácie a štatistiky o získaní občianstva, ktoré zverejňuje aj s analýzou Eurostat na svojej stránke, sa migrácia stala jednou z kľúčových zložiek zmeny populácie v Európe. **Migračné toky v posledných desaťročiach medzi členskými štátmi EÚ a v EÚ a mimo EÚ mali značný vplyv na súčasnú veľkosť populácie vo väčšine členských štátov.**

Občania EÚ majú právo slobodne cestovať a pohybovať sa na vnútorných hraniciach EÚ. Migračná politika EÚ pre štátnych príslušníkov krajín, ktoré nie sú členmi EÚ, sa čoraz viac zameriava na prilákanie osobitného profilu migrantov, často ako pokus riešiť nedostatok zručností v určitej oblasti. Výber môže byť založený na jazykových zručnostiach, pracovných skúsenostiach, vzdelaní a veku. Alternatívne môžu zamestnávateľia uskutočniť výber tak, aby migranti už mali prácu, keď prídu do krajiny.

Vyberáme hlavné zistenia podľa jednotlivých štatistík Eurostatu:

Migračné toky:

- V roku 2015 sa do krajín EÚ prisťahovalo 4,7 milióna ľudí. Odhadom najmenej 2,8 milióna ľudí odišlo z ktorejkoľvek krajiny EÚ do tretích krajín. Tieto celkové údaje však nepredstavujú migračné toky do/z EÚ ako celku, pretože zahŕňajú aj toky medzi jednotlivými krajinami EÚ.
- Zo 4,7 milióna prisťahovalcov, ktorí prišli do EÚ v roku 2015 sa odhaduje, že až 2,4 milióna občanov boli z tretích krajín, t.j. z nečlenských krajín EÚ.
- Počet osôb s pobytom v členskom štáte EÚ, ktoré mali štátne občianstvo z tretích krajín – z nečlenských krajín EÚ k 1. januáru 2016 bol 20,7 milióna, čo predstavovalo 4,1 % obyvateľov EÚ. Okrem toho k 1. januáru 2016 žilo v niektorom členskom štáte EÚ spolu 16,0 miliónov osôb, ktoré mali štátne občianstvo iného členského štátu EÚ.
- V absolútnom vyjadrení bolo najviac cudzincov žijúcich k 1. januáru 2016 v členských štátoch EÚ v Nemecku (8,7 milióna osôb), Spojenom kráľovstve (5,6 milióna), Taliansku (5 miliónov), Španielsku (4,4 milióna) a vo Francúzsku (4,4 milióna). Cudzinci v uvedených piatich členských štátoch spolu tvorili 76 % celkového počtu cudzincov žijúcich vo všetkých členských štátoch EÚ.
- V roku 2015 bol najväčší celkový počet cudzincov v Nemecku (1 543 800 osôb), ďalej nasledovala Veľká Británia (631 500), Francúzsko (363 900), Španielsko (342 100) a Taliansko (280 100). Nemecko malo aj najväčší počet emigrantov v roku 2015 (347 200), nasledovalo Španielsko (343 900), Spojené kráľovstvo (299 200), Francúzsko (298 000) a Poľsko (258 800).
- Ľudia, ktorí sa do roku 2015 prisťahovali do krajín EÚ boli v priemere oveľa mladší ako obyvatelia, ktorí sú v krajine určenia. K 1. januáru 2016 bol priemerný vek osôb, ktoré sa prisťahovali do krajín EÚ 42,6 roka. Stredný vek týchto osôb v roku 2015 bol len 27,5 rokov.
- K 1. januáru 2016 bolo 20,7 milióna všetkých obyvateľov krajín EÚ občanmi krajiny, ktorá nie je členom EÚ, čo zodpovedá 4,1% obyvateľstva EÚ.
- K 1. januáru 2016 v absolútnom vyjadrení najvyšší počet cudzích štátnych príslušníkov bol v Nemecku (8,7 milióna), nasledovala Británia (5,6 milióna), Taliansko (5,0 milióna), Španielsko (4,4 milióna) a Francúzsko (4,4 milióna). Počet cudzincov v týchto piatich krajinách EÚ predstavoval 76% z celkového počtu cudzincov, ktorí majú bydlisko v EÚ. Populácia v týchto piatich krajinách súčasne predstavovala 63% obyvateľov EÚ.
- Luxembursko malo relatívne najvyšší podiel zahraničných občanov, keďže zahraniční občania tvorili 47% celkovej populácie krajiny. Vysoký podiel cudzincov (aspoň 10%) mali Cyprus, Lotyšsko, Estónsko, Rakúsko, Írsko, Belgicko a Nemecko.
- V roku 2015 najvyšší počet prisťahovalcov v pomere k počtu osôb s pobytom zaznamenalo Luxembursko (42 prisťahovalcov na 1 000 osôb), za ktorým nasledovala Malta (30 prisťahovalcov na 1 000 osôb), Rakúsko a Nemecko (v oboch krajinách 19 prisťahovalcov na 1 000 osôb). Najvyššiu mieru vystaňovalectva v roku 2015 zaznamenalo Luxembursko (22 vystaňovalcov na 1 000 osôb), Cyprus (20 vystaňovalcov na 1 000 osôb) a Malta (20 vystaňovalcov na 1 000 osôb).

- Vo väčšine krajín EÚ väčšina zahraničných občanov pochádza z krajín mimo EÚ. Opak platí len v Belgicku, Írsku, na Cypre, v Luxembursku, Maďarsku, na Malte, v Holandsku, na Slovensku a v Spojenom kráľovstve. V Lotyšsku a Estónsku je podiel občanov mimo EÚ mimoriadne vysoký z dôvodu veľkého počtu uznaných osôb, ktoré nie sú občanmi EÚ. Ide predovšetkým o občanov bývalého Sovietskeho zväzu, ktorí majú bydlisko v týchto krajinách, ale nezískavajú nové občianstvo.
- Analýza vekovej štruktúry obyvateľstva ukazuje, že zahraničná populácia v EÚ ako celok bola mladšia ako vlastná populácia krajiny. Rozloženie veku medzi cudzími občanmi v porovnaní s domácimi občanmi ukazuje, že existuje väčšia časť relatívne mladých dospelých v produktívnom veku. K 1. januáru 2016 bol stredný vek národného obyvateľstva v krajinách EÚ 44 rokov, zatiaľ čo stredný vek cudzincov žijúcich v krajinách EÚ bol 36 rokov.

Získanie občianstva¹³ osôb s obvyklým bydliskom v krajine:

- Jedným z faktorov, ktoré vysvetľujú ako sa mení zahraničná populácia krajiny, je nadobudnutie občianstva. Údaje o nadobudnutí občianstva sú k dispozícii podľa veku a pohlavia a podľa bývalého občianstva dotknutých osôb aj vtedy, ak bola osoba predtým bez štátnej príslušnosti.
- V členskom štáte EU v roku 2015 získalo štátne občianstvo 841 200 osôb, čo je pokles o 5% v porovnaní s rokom 2014. Tento pokles sa vyskytol po druhom po sebe nasledujúcom roku. Hlavný príspevok k zníženiu na úrovni EÚ pochádza zo Španielska (o 91 500 osôb menej získalo španielske občianstvo ako v roku 2014, hlavne kvôli administratívnym oneskoreniam), nasledovalo Spojené kráľovstvo (-7 600 osôb), Írsko (-7 500 osôb) a Grécko (-7 000 osôb).
- Väčšinu nového štátneho občianstva v roku 2015 udelilo Taliansko (178 000 alebo 21% z celkového počtu v EÚ), Spojené kráľovstvo (118 000 alebo 14%), Španielsko (114 400 alebo 14%), Francúzsko (113 600 alebo 14%) a Nemecku (110 100 alebo 13%).
- Z tých, ktorí získali občianstvo v členskom štáte EÚ, 86% boli predtým občania krajín mimo EÚ.
- Prvých päť krajín, ktoré poskytli občianstvo, boli: Taliansko (178 000 alebo 21%), nasledovalo Spojené kráľovstvo (118 000 alebo 14%), Španielsko (114 400 alebo 14%), Francúzsko (113 600 alebo 14%) a Nemecko (110 100 alebo 13%). Týchto 5 krajín predstavuje zároveň 75% nových občianstiev poskytnutých v EU ako celku.

Európska komisia dňa 20. marca 2018 vydala správu¹⁴, v ktorej sa hovorí, že v roku 2017 až 650 tisíc žiadateľov o azyl prvýkrát požiadalo o medzinárodnú ochranu v členských štátoch EÚ. Toto bolo len o málo viac ako polovica počtu zaznamenaných v roku 2016, kedy bolo zaregistrovaných 1 206 500 žiadateľov o azyl po prvýkrát a je porovnateľné s úrovňou

¹³ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics/sk

¹⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_STAT-18-2183_en.htm
<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8754388/3-20032018-AP-EN.pdf/50c2b5a5-3e6a-4732-82d0-1caf244549e3>

zaznamenanou v roku 2014 pred vrcholmi v rokoch 2015 a 2016. Z tohto počtu najviac bolo Sýrčanov (102 400 osôb), Iračanov (47 500 osôb) a Afgáncov (43 000 osôb).

Počet žiadateľov o azyl v krajinách EÚ podľa tejto správy bol nasledovný:

- rok 2014 celkový počet 563 345 osôb
- rok 2015 celkový počet 1 257 610 osôb
- rok 2016 celkový počet 1 206 510 osôb
- rok 2017 celkový počet 649 855 osôb

Najviac žiadateľov bolo v Nemecku (198 300 osôb), Taliansku (126 600 osôb), Francúzsku (91 100 osôb), Grécku (57 000 osôb), Spojenom kráľovstve (33 300 osôb) a v Španielsku (30 400 osôb).

3.3 Pozitívne riešenia migračnej a integračnej politiky v rámci krajín EÚ

Situácia pred migračnou krízou pred rokom 2015

Podľa tematickej štúdie organizácie IOM „Migrácia a hospodárska kríza v Európskej únii: Dôsledky pre politiku“¹⁵, ktorá bola vypracovaná v súvislosti s hospodárskou krízou v rokoch 2008 a 2009 a aj následkami na ďalšie obdobie vo všeobecnosti, sa zamestnanecká situácia pracujúcich migrantov, a to najmä štátnych príslušníkov krajín mimo EÚ, zhoršovala počas celej hospodárskej krízy rýchlejšie než situácia domácich pracovníkov. Nárast miery nezamestnanosti u zahraničných pracovníkov (vrátane príslušníkov z iných krajín EÚ) v porovnaní s mierou u domácich pracovníkov medzi rokmi 2008 až 2009 bol najmarkantnejší v Estónsku, Španielsku, Portugalsku, Lotyšsku, Írsku, Francúzsku a Rakúsku. Zahraniční pracovníci z krajín mimo EÚ boli čiastočne postihnutí zhoršujúcimi sa podmienkami zamestnanosti. Kým miera nezamestnanosti štátnych príslušníkov iných krajín EÚ vzrástla v období rokov 2008 až 2009 o 2,8 percentuálneho bodu, miera nezamestnanosti občanov krajín mimo EÚ vzrástla za rovnaké obdobie o 5 percent. Tento rozdiel môže byť čiastočne vysvetlený vysokou koncentráciou zahraničných pracovníkov z krajín mimo EÚ v odvetviach s vysokým cyklickým dopytom, ako napríklad v stavebníctve, maloobchode a hotelových a reštauračných službách. Ďalším z faktorov môže byť väčší sklon migrantov z EÚ vrátiť sa domov, keď sa stanú nezamestnanými. Obdobné tendencie bolo možné sledovať aj na začiatku druhej dekády tohto storočia (pred rokom 2015).

Keďže zahraničné pracovníčky sú nadmerne zastúpené v odvetviach ako školstvo či sociálna a zdravotná starostlivosť, ktoré hospodárska recesia postihuje menej, prepúšťanie sa ich dotklo menej než pracovníkov – mužov.

Hospodárska recesia mohla zvýšiť mobilitu pracujúcich migrantov medzi sektormi, pretože pracovníci hľadali nové pracovné možnosti v iných odvetviach než v tých, v ktorých sú zamestnaní. Sú náznaky, že v Španielsku sa napr. zahraniční pracovníci v stavebníctve v rastúcej miere registrovali ako poľnohospodárski pracovníci. V reakcii na zvyšujúcu sa mieru

¹⁵<https://ec.europa.eu/migrant-integration/index.cfm?action=media.download&uuid=2A3369E5-EA99-194C-19D54983142B53F7>

nezamestnanosti sa čoraz viac pracujúcich migrantov rozhodne stať sa samostatne zárobkovo činnou osobou. Napríklad úrady v Českej republike a Taliansku po vypuknutí hospodárskej krízy v roku 2008 - 2009 zaznamenali nárast počtu migrantov, ktorí požiadali o status samostatne zárobkovo činnnej osoby. V mnohých krajinách, ktoré len nedávno začali prijímať migrantov, ako napríklad Španielsko, Taliansko a Írsko, boli pred hospodárskou krízou prijemcami sociálnych dávok skôr domáci občania než migranti. Existujú isté dôkazy, že tento vzorec sa zmenil a migranti žiadajú o podporu v nezamestnanosti a sociálne dávky viac než kedysi. Niektoré údaje z Írska a Nemecka o zamestnanosti migrantov v EÚ naznačujú, že hoci nezamestnanosť často najhoršie zasiahla migrantov z krajín mimo EÚ, často sa pre svoj príslušný prísľahovalecký status zdráhajú požiadať o podporu v nezamestnanosti. V niektorých prípadoch môžu nezamestnaní migranti, ktorým sa nepodarilo nájsť si v určitom období prácu prísť o povolenie na pobyt, v iných prípadoch – ako napríklad u dočasných pracovníkov – môže nezamestnanosť viesť k neobnoveniu povolenia na pobyt.

Počet nelegálnych migrantov sa zrejme počas útlmu zvýšil, menej z dôvodu nových nelegálnych migračných tokov, ale skôr z dôvodu migrantov s neplatnými vízami alebo povoleniami, ktorí si prácu začali hľadať načierno. Mnoho pracujúcich migrantov počas recesie stratilo prácu, ale nevrátilo sa domov. V krajinách, kde sú nároky migrantov na sociálne dávky obmedzené, sa počet načierno pracujúcich migrantov mohol zvýšiť ako dôsledok krízy. Neexistujú však žiadne relevantné informácie o tom, do akého rozsahu sa to deje, ale zdá sa byť pravdepodobné, že mnohí pracujúci migranti sa počas tejto recesie stali na pracovnom trhu zraniteľnejšími.

Situácia po migračnej kríze po roku 2015

V tejto časti štúdie poukážeme na pozitívne príklady migračnej a integračnej politiky uplatňovanej v niektorých európskych krajinách (podľa dostupných zdrojov).

V novembri 2016 Ekonomická univerzita v Bratislave (Fakulta medzinárodných vzťahov) vydala zborník z workshopu, ktorý sa uskutočnil 9.11.2016 na tému Politické, ekonomické a sociálne súvislosti súčasnej migračnej krízy v Európe¹⁶. Hlavným cieľom workshopu bolo vytvoriť na akademickej pôde priestor pre diskusiu na tému migrácie, ktorá je chápaná veľmi citlivo a zároveň aj kontroverzne.

Podľa diskusií prísľahovalci sú problémom aj na Slovensku a v iných post totalitných krajinách. Problémy s nimi svedčia o skutočnosti, že jedným z najzložitejších problémov je ich integrácia. Na Slovensku máme pomerne početnú skupinu Rumunov, ktorí pracujú v nových závodoch na Slovensku, Ukrajincov, koncentrujúcich sa predovšetkým na východnom Slovensku. Taktiež ľudí z Ázie a iných kontinentov. Naskytá sa otázka, či sa vrátia naspäť do svojej domovskej krajiny, alebo zostanú žiť u nás. Ak by zotrvali, dokážu sa dostatočne integrovať a asimilovať v našich sociálno-ekonomických, ale predovšetkým

¹⁶Zborník z workshopu vydaný Ekonomickou univerzitou v Bratislave, bol vypracovaný pod vedením Ľubomíra Čecha, prodekana pre vedu, výskum a doktoranské štúdium. V zborníku je uverejnených 9 príspevkov a je dostupný na: https://fmv.euba.sk/www_write/files/dokumenty/veda-vyskum/konferencie/zborniky/zbornik_workshop_migracia_2016.pdf

kultúrnych podmienkach? Alebo zostanú na okraji spoločnosti ako niektoré rómske komunity?

Podľa autorov zborníka migračný proces neustále pokračuje, a to v stále väčšej intenzite a smeruje predovšetkým do krajín západnej Európy, ako sú Nemecko, Holandsko, Belgicko, Francúzsko a Švédsko. Iba malý počet migrantov uprednostňuje pobyt na Slovensku. Zatiaľ nemôžeme hovoriť o ich enormnom počte, avšak existujúci stav v susedných krajinách signalizuje, že bude potrebné čeliť i týmto výzvam. Najväčší nárast migrantov, pokiaľ ide o krajinu pôvodu je zo Sýrie. V roku 2015 bolo v EÚ podaných 1,3 mil. žiadostí a takmer polovica smerovala do Nemecka a Švédska. Asi 15% migrantov požiadalo o azyl v Maďarsku. Takmer $\frac{3}{4}$ migrantov tvorili muži a viac ako polovica ich bola vo veku 18 – 34 rokov. Zo Sýrie bolo 363 000 migrantov, z Afganistanu 178 000 a z Iraku 122 000.

Najväčší problém spočíva v tom, že zistiť ich presnú štruktúru je veľmi náročné. Dá určiť len pohlavie, ale nie vek a krajina pôvodu, lebo migranti často poskytujú nepravdivé informácie. A to nehovoríme o zmapovaní ich vzdelania, alebo pracovných skúseností.

Na Slovensku taktiež existuje nelegálna forma migrácie, avšak nie taká intenzívna ako v iných krajinách. Za nelegálneho migranta sa u nás považuje cudzinec bez platného cestovného dokladu, bez platného víza SR alebo povolenia na pobyt, nad rámec doby ustanovenej bezvízovou dohodou, v rozpore s účelom povoleného pobytu, s falošným, pozmeneným cestovným dokladom alebo povolením na pobyt alebo vízom SR, nelegálne pracujúceho bez povolenia na pobyt na území SR. Ich počet sa zatiaľ pohybuje v marginálnych číslach, ale neustále sa zväčšuje. Zatiaľ je možné konštatovať, že Slovensko nepatrí k tradičným krajinám migrantov a nedotkol sa ho nárast migrácie v posledných rokoch. Práve naopak, sme krajinou, z ktorej občania migrujú do cudziny. Táto situácia sa však môže zmeniť prílevom ďalších cudzincov do Európy.

Nemecko je hlavným zástancom vytvorenia mechanizmu prerozdelenia migrantov medzi jednotlivé členské štáty.

Európska komisia odporučila našej krajine asimilovať 1,6% z celkového počtu utečencov v EÚ. Podľa predpokladu by ich malo byť 319. Podiel Česka je o niečo väčší – 2,63%, ktoré predstavuje 525 migrantov. Prepočet sa robil na základe štyroch indikátorov: miera nezamestnanosti, počet žiadostí o azyl, bohatstvo (HDP) a počet obyvateľov v krajine. Naskytá sa však dôležitá otázka, či sme dostatočne pripravení na realizáciu tohto závažného politického činu.

Podľa ďalšieho zdroja¹⁷ - vyjadrení generálneho sekretára OECD pána Angela Gurrii z júna 2017 počet humanitárnych utečencov kulminoval v roku 2016. Krajiny OECD zaznamenali viac ako 1,5 milióna nových žiadostí o azyl, pričom najmenej dve tretiny nových žiadostí bolo v európskych krajinách OECD. Ešte väčšiu dočasnú ochranu poskytlo Turecko, a to viac ako 3 miliónom Sýrčanom. V prvých 6 mesiacoch roku 2017 však celkový počet migrantov, ktorí

¹⁷<http://www.oecd.org/newsroom/oecd-calls-on-countries-to-step-up-integration-efforts-for-migrants-and-refugees.htm>

prichádzajú cez more do Európy bol „iba“ 85 tisíc, čo je 10 krát menej ako na vrchole migračnej krízy v 2.polovici roka 2015.

Podľa týchto vyjadrení generálneho sekretára OECD¹⁸ pozitívne integračné úsilie a dobré príklady zrýchleného integračného programu bolo vidieť hlavne vo Švédsku a Nemecku. Rok 2017 bol osobitne zameraný na migráciu rodín, ktorá by sa mala stať prioritami jednotlivých vlád. Viac ako 1,6 milióna rodinných príslušníkov migrantov dostalo povolenie na pobyt v krajinách OECD. Hlavná pozornosť bola sústredná na skutočnosť, aby rodinné väzby boli legitímne a aby rodina mala prostriedky na usadenie sa v novej krajine.

Dočasná migrácia v krajinách OECD v roku 2015 vyjadrená počtom vysielaných zamestnancov do iných krajín OECD v rámci miestnych zmlúv dosiahol 1,5 milióna osôb. V mnohých krajinách sa zvýšil nábor sezónnych pracovníkov, a to najmä v Poľsku (viac ako 320 tisíc za rok). Taktiež sa zvyšoval počet medzinárodných študentov, ktorý prekročil prvýkrát hodnotu tiež 1,5 milióna osôb.

Ak migranti pracujú, tak vo väčšine prípadov na pracovných miestach, ktoré vyžadujú rutinné úlohy. V krajinách OECD to predstavuje až 47%. Títo ľudia sú najviac ohrození stratou svojho zamestnania vplyvom zavádzania automatizácie.

Integrácia migrantov, podľa správy OECD, nemá v jednotlivých krajinách politickú podporu. Napriek tomu väčšina krajín OECD v rokoch 2016 a 2017 zintenzívnila integračné úsilie. To sa prejavilo, napr.

- V roku 2016 sa politickí lídri v Nemecku dohodli na novom zákone o integrácii utečencov, ktorým v krajine poskytnú azyl:
 - legislatíva garantuje migrantom ľahšie možnosti získať zamestnanie, zároveň ich však zaväzuje povinne absolvovať integračné kurzy
 - ponúka rôzne jazykové kurzy pre špecifické povolania, ktoré zahŕňajú stáže na mieste
 - skráti sa doba čakania na integračné kurzy nemeckého jazyka a sú povinné (a to aj v prípade, že ovládajú základy nemeckého jazyka)
 - podľa zákona sa v Nemecku počíta so zriadením tisícok vládou dotovaných "pracovných príležitostí" pre migrantov
 - ruší sa tiež trojročná lehota, v rámci ktorej sú žiadatelia o azyl primárne vylúčení z procesu uchádzania sa o miesto, pokiaľ sa ho nepodarí obsadiť uchádzačom z Nemecka alebo inej krajiny Európskej únie. O tieto miesta sa však nebudú môcť uchádzať ekonomickí migranti.
- Švédsko zaviedlo špecifické doplnkové kurzy pre novoprijatých vysokoškolsky vzdelaných migrantov s cieľom urýchliť ich vstup na kvalifikované pracovné miesta.
- Belgicko vyvinulo digitálnu platformu pre nácvik holandského jazyka.
- Fínsko navrhlo aplikáciu smartphona, ktorá má oboznámiť nových prisťahovalcov s rôznymi službami.

¹⁸ <http://www.oecd.org/migration/launch-of-the-2017-international-migration-outlook.htm>

- Portugalsko poskytlo školám „interkultúrnú školskú správu“ s vyučovacími materiálmi pre učiteľov.
- Poľsko v roku 2016 zaviedlo možnosť, aby samosprávy organizovali v štátnych školách špeciálne kurzy pre deti prisťahovalcov.

Dôležitým aktom v oblasti riešenia migračných problémov je aj iniciatíva EK¹⁹ na podporu integrácie na trhu práce z mája roku 2017 pod názvom „Zamestnávateľia spoločne pre účely integrácie“ s cieľom podporiť integráciu utečencov a iných migrantov pre ich zamestnanie na trhu práce. Zamestnávateľia v krajinách EÚ sa môžu podieľať na iniciatíve tým, že opíšu svoje súčasné a budúce opatrenia na podporu integrácie migrantov vo svojich firmách.

V rámci EÚ hlavným nástrojom financovania na podporu začleňovania občanov na trh práce, vrátane migrantov je Európsky sociálny fond. Financovať prípravné (podporné) opatrenia na prístup na trh práce má aj Fond pre azylovú migráciu a integráciu (AMIF).

¹⁹https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/legal-migration/european-dialogue-skills-and-migration/integration-pact_en

4. Analýza migračných tokov na Slovensku

4.1 Migračná a integračná politika v súčasnosti

Slovensko doteraz nepatrilo k tradičným cieľovým krajinám migrantov. Je kultúrne homogénnou krajinou, ktorej sa nedotkol dramatický nárast migrácie ani v priebehu 20. storočia, ani počas migračnej krízy od roku 2015. Až donedávna bola Slovenská republika takmer výlučne krajinou pôvodu migrantov - teda krajinou, z ktorej občania v minulom období z rôznych dôvodov migrovali do cudziny.

Zámerom migračnej politiky Slovenskej republiky je zabezpečiť:

- ochranu národných záujmov Slovenskej republiky a realizáciu cieľov a priorít v oblasti migrácie, ako aj postup pri ich zabezpečovaní zo strany jednotlivých subjektov podieľajúcich sa na realizácii migračnej politiky,
- vytváranie podmienok v oblasti ľudských, materiálnych a finančných zdrojov a koordináciu kompetentných inštitúcií v tejto oblasti,
- aktívnu účasť Slovenskej republiky na tvorbe práva Európskych spoločenstiev a Európskej únie v oblasti migrácie,
- ďalšiu harmonizáciu právnych predpisov Slovenskej republiky s právom Európskych spoločenstiev a Európskej únie v oblasti migrácie,
- rozvoj inštitucionálneho rámca nevyhnutného na implementáciu politík v tejto oblasti.

Pri uplatňovaní migračnej politiky Slovenská republika²⁰ vychádza z nasledovných princípov:

- **Princíp suverenity** - zabezpečuje právo Slovenskej republiky chrániť svoje národné záujmy a regulovať migráciu, t.j. prijímanie, pobyt a návrat cudzincov, s ohľadom na zachovanie spoločenskej stability, ochrany tradičného spôsobu života, a to na základe ekonomických a sociálnych možností Slovenskej republiky, rešpektujúc pritom záväzky, ktoré jej vyplývajú z medzinárodných zmlúv a dokumentov a vytvára podmienky na zintenzívnenie boja proti nelegálnej migrácii a terorizmu.
- **Princíp zákonnosti** - vychádza z rešpektovania Ústavy Slovenskej republiky, medzinárodných zmlúv a dokumentov, práva Európskych spoločenstiev a Európskej únie a právnych predpisov Slovenskej republiky upravujúcich predmetnú oblasť s akcentom na zaručovanie, dodržiavanie a ochranu ľudských práv a základných slobôd.
- **Princíp regulácie legálnej migrácie** – vytvára priestor na prijímanie zákonných postupov regulácie migrácie v súlade so záujmami Slovenskej republiky, najmä s ohľadom na stav ekonomickej, politickej a kultúrnej stability spoločnosti, ako aj na situáciu na trhu práce a štruktúru zamestnanosti, a to prostredníctvom štátnej migračnej politiky formami riadeného a regulovaného prísťahovalectva.

²⁰ <https://www.minv.sk/?zamer-migracnej-politiky-slovenskej-republiky>

- **Princíp aktívnej spolupráce s Európskou úniou** – vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie sa kladie dôraz na zabezpečovanie jednotnej politiky v oblasti udeľovania azylu a na vytváranie trvalých riešení súvisiacich s realizáciou migračnej politiky v súčinnosti s medzinárodnými organizáciami a mimovládnyimi organizáciami.
- **Princíp zákazu diskriminácie** – predstavuje poskytovanie rovnakých príležitostí pre všetkých cudzincov, ktorí sa legálne zdržiavajú na území Slovenskej republiky a vylučuje možnosť diskriminácie a poskytovania akýchkoľvek privilégií a výhod jednotlivým osobám.
- **Princíp flexibility** – predpokladá vytváranie priestoru na inováciu prijatých opatrení a postupov v oblasti migračnej politiky.

Integrácia cudzincov

Integrácia je dynamický obojstranný proces, ktorý si vyžaduje prispôsobovanie zo strany cudzincov na jednej strane a vytvorenie podmienok pre integráciu cudzincov na strane druhej. Slovenská republika sa prikláňa k integračnému modelu, ktorý je založený na obojstrannej adaptácii v integračnom procese. Cudzinci prispievajú k formovaniu spoločnej kultúry a zároveň ich väčšinová spoločnosť rešpektuje a podporuje ich rôznorodosť.

Slovenská republika sa zameriava na podporu riadenej legálnej imigrácie vysokokvalifikovaných pracovných síl z tretích krajín, ktoré prispievajú k celkovej konkurencieschopnosti SR. Ide najmä o imigráciu študentov, vedeckých a výskumných pracovníkov, umelcov, podnikateľov a zahraničných Slovákov, žijúcich v rôznych krajinách. Z pohľadu EÚ nesú v procese integrácie spoločnú zodpovednosť všetky strany. Vyžaduje si to aktívnu participáciu prisťahovalcov, ktorá sa zakladá na rešpektovaní ich práv a povinností.

Integračné opatrenia musia viesť k existencii nástrojov a opatrení, ktoré umožnia cudzincom:

- zaradiť sa na pracovný trh,
- zvládnuť výučbu jazyka prijímajúcej krajiny,
- prístup ku vzdelaniu,
- prístup k zdravotnej starostlivosti,
- prístup k sociálnym službám,
- prístup k bývaniu a uznaniu kultúrnych špecifik,
- uznanie ich jasného právneho štatútu, účasti na občianskom a politickom živote, prípadne aj získanie štátneho občianstva SR.

Gestorom migračnej politiky v SR je Ministerstvo vnútra SR²¹.

Integračné opatrenia sú primárne zamerané na cudzincov legálne a dlhodobo sa zdržiavajúcich na území našej krajiny. Integračné opatrenia Slovenskej republiky sú zamerané na cudzincov:

- s udeleným povolením na prechodný pobyt na účel zamestnania, t. j. na osoby uplatňujúce sa na trhu práce,

²¹ <https://www.employment.gov.sk/sk/ministerstvo/integracia-cudzincov/>

- s udeleným povolením na prechodný pobyt na účel podnikania, t. j. na samostatne zárobkovo činné osoby,
- s udeleným povolením na prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny, t. j. na rodinných príslušníkov – manželky a deti cudzincov uvedených v bodoch vyššie,
- s právom na prechodný pobyt na základe osvedčenia Slováka žijúceho v zahraničí a ich rodinných príslušníkov,
- s udeleným povolením na trvalý pobyt,
- s právom na pobyt na základe registrácie, t.j. na štátnych občanov Európskeho hospodárskeho priestoru,
- tzv. zvýhodnených, s udeleným povolením na trvalý pobyt, t. j. rodinných príslušníkov občanov Európskeho hospodárskeho priestoru – štátnych občanov tretích krajín,
- požívajúcich medzinárodnú ochranu udelenú Slovenskou republikou, t. j. osoby s udeleným azylom a poskytnutou doplnkovou ochranou,
- s udeleným povolením na tolerovaný pobyt, ktorí sú maloletým dieťaťom nájdeným na území SR,
- s udeleným povolením na tolerovaný pobyt, ktorí sú obeťou trestného činu súvisiaceho s obchodovaním s ľuďmi.

4.2 Pôsobnosť ústredných orgánov štátnej správy pri riešení migrácie

Ministerstvo vnútra SR (ďalej „MV SR“) vykonáva svoju agendu v oblasti migrácie a azylu predovšetkým prostredníctvom Migračného úradu MV SR (MÚ) a Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru (ÚHCP P PZ)²². V rámci nového viacročného finančného rámca na roky 2014 až 2020 boli na úrovni EÚ vytvorené dva nové fondy v oblasti vnútorných záležitostí, ktoré nahrádzajú v súčasnosti existujúci všeobecný program Solidarita a riadenie migračných tokov (Európsky fond pre utečencov [ERF], Európsky fond pre návrat, Európsky fond pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín [EIF], Fond pre vonkajšie hranice) a všeobecného programu Bezpečnosť a ochrana slobôd, konkrétne ide o Fond pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF) a Fond pre vnútornú bezpečnosť (ISF). ISF na roky 2014 a 2020 sa delí z dôvodu variabilnej geometrie (schengenský priestor) na dva finančné nástroje: Finančný nástroj v oblasti policajnej spolupráce, predchádzania trestnej činnosti, boja proti trestnej činnosti a krízového riadenia (ISF Police) a Finančný nástroj v oblasti vonkajších hraníc a víz (ISF Borders).

Migračný úrad Ministerstva vnútra SR²³ (ďalej „MÚ“) ako prvostupňový správny orgán rozhodujúci o udeľovaní azylu a poskytovaní doplnkovej ochrany cudzincom postupuje v súlade s ustanoveniami zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle v znení neskorších predpisov, v ktorom je premietnutý najmä Ženevský dohovor o právnom postavení utečencov z roku 1951, Newyorský protokol týkajúci sa právneho postavenia utečencov z roku 1967, ako aj príslušné európske smernice, či nariadenia upravujúce oblasť medzinárodnej ochrany

²²<https://www.minv.sk/?aktuality-z-implementacie-vseobecneho-programu-solidarita-a-riadenie-migracnych-tokov>

²³<https://www.minv.sk/?migracny-urad-mv-sr>

cudzincov. MÚ zabezpečuje základnú starostlivosť o žiadateľov o udelenie azylu, spolupracuje s mimovládnyimi organizáciami (ďalej „MVO“) na integrácii azylantov a osôb s poskytnutou doplnkovou ochranou do spoločnosti, poskytuje im pomoc, čo sa týka ubytovania, zamestnania, jazykovej prípravy, vzdelávania, sociálneho a zdravotného zabezpečenia. MÚ je tiež vecným garantom projektov realizovaných z prostriedkov Fondu pre oblasť vnútorných záležitostí – Európsky fond pre utečencov (ďalej „ERF“) a prijímateľom pomoci (MVO), poskytuje metodické poradenstvo a konzultácie v tejto oblasti. MÚ spolupracuje s Úradom vysokého komisára Organizácie spojených národov pre utečencov (ďalej „UNHCR“) a s IOM a podieľa sa na tvorbe migračnej politiky štátu. Publikuje pravidelné štatistické prehľady týkajúce sa azylovej problematiky na Slovensku.

Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru²⁴ (ďalej „ÚHCP“) je útvarom Prezídia Policajného zboru (ďalej „P PZ“), ktorý priamo riadi organizačné zložky pri plnení úloh v oblasti kontroly hraníc, boja proti nelegálnej migrácii, prevádzachstvu a obchodovaniu s ľuďmi, hraničnej kontroly, analýzy rizík, spolupráce s agentúrou Frontex, analýzy cestovných dokladov, povoľovania pobytu cudzincom, kontroly pobytu cudzincov, vyhostovania cudzincov, vízovej praxe a vo vymedzenom rozsahu na úseku azyloveho konania a realizácii dublinského nariadenia. ÚHCP P PZ odborne riadi, metodicky usmerňuje a kontroluje činnosť svojich organizačných zložiek.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej „MPSVR SR“) vypracúva právne predpisy ustanovujúce právnu úpravu zamestnávania cudzincov na území SR, kritériá vstupu jednotlivých kategórií cudzích štátnych príslušníkov na trh práce v SR, vrátane stanovenia podmienok na udelenie povolenia na zamestnanie, vypracúva právne predpisy týkajúce sa problematiky sociálneho zabezpečenia a sociálnej pomoci cudzincom, azylantom, odídencom, zahraničným Slovákom a pod.²⁵ Konkrétny výkon sociálneho zabezpečenia realizuje Sociálna poisťovňa a jej pobočky. Konkrétny výkon sociálnej pomoci zabezpečujú úrady práce, sociálnych vecí a rodiny. Tí, ktorí sa nachádzajú v zložitej sociálnej situácii alebo sú nezamestnaní, môžu požiadať odbor sociálnych vecí na príslušnom úrade práce, sociálnych vecí a rodiny o priznanie dávky sociálnej pomoci. Tieto dávky sa im priznávajú rovnako ako občanom SR na základe platných právnych predpisov. Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny okrem toho oprávneným kategóriám migrantov pomáhajú pri sprostredkovaní zamestnania v SR. Majú v starostlivosti aj maloletých migrantov bez sprievodu zadržaných na území Slovenska.

Oddelenie migrácie a integrácie cudzincov odboru medzinárodných vzťahov a európskych záležitostí MPSVR SR²⁶. V rámci inštitucionálnej štruktúry MPSVR SR patrí agenda migrácie a integrácie cudzincov do kompetencie oddelenia migrácie a integrácie cudzincov (ďalej „OdMIC“), ktoré plní funkciu koordinačného pracoviska pre záležitosti pracovnej migrácie a integrácie cudzincov, pričom okrem iného zodpovedá za tvorbu politiky

²⁴ <https://www.minv.sk/?uhcp>

²⁵ <https://www.employment.gov.sk/sk/informacie-cudzincov/>

²⁶ <https://www.employment.gov.sk/sk/ministerstvo/organizacna-struktura/>

a prípravu koncepcií pracovnej migrácie a integrácie cudzincov do spoločnosti na medzirezortnej úrovni.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej „ÚPSVaR“) riadi, kontroluje a koordinuje výkon štátnej správy v oblastiach sociálnych vecí a služieb zamestnanosti, riadi, kontroluje, koordinuje a metodicky usmerňuje činnosť 46 úradov práce, sociálnych vecí a rodiny v regiónoch SR, vedie ústrednú evidenciu o zamestnávaní cudzincov²⁷ a spracúva štatistické údaje o ich zamestnávaní. Participuje aj v boji proti nelegálnemu zamestnávaniu cudzincov. Takisto má v kompetencii starostlivosť o maloletých bez sprievodu. Posúdenie žiadosti o povolenie na zamestnanie a udelenie/neudelenie povolenia na zamestnanie patrí do pôsobnosti jednotlivých úradov práce, sociálnych vecí a rodiny. Ústredie vydáva aj potvrdenie o možnosti obsadenia pracovného miesta štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý je žiadateľom o modrú kartu.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR²⁸ (ďalej „MZVaEZ SR“) je ústredný orgán štátnej správy pre oblasť zahraničnej politiky a vzťahy SR k ostatným štátom a medzinárodným organizáciám. Podieľa sa na tvorbe jednotnej štátnej zahraničnej politiky a uskutočňuje túto politiku. V rámci svojej konzulárnej agendy plní ministerstvo vo vymedzenej pôsobnosti úlohy spojené s vydávaním víz a s povoľovaním pobytu. Ministerstvo víza na pobyt v SR udeľuje prostredníctvom svojich konzulátov a veľvyslanectiev v zahraničí. Konzulárni zamestnanci pri prijímaní žiadostí o štátne občianstvo, resp. pobyt v SR poskytujú dostupné informácie o právach migrantov, ako aj súčinnosť. Z hľadiska migrácie je dôležité udeľovanie dlhodobých víz spojených s povolením na pobyt. Ministerstvo okrem toho asistuje pri dobrovoľných návratoch migrantov, pri vyhost'ovaní, či pri príprave readmisných dohôd.

Centrum právnej pomoci Ministerstva spravodlivosti SR²⁹ je organizácia Ministerstva spravodlivosti SR, ktorá na základe novely zákona o azyle (platnej od 1. 12. 2008) v prípade zamietnutej žiadosti o azyl zabezpečuje neúspešným žiadateľom o azyl bezplatnú právnu pomoc pri odvolaní sa proti zamietavému rozhodnutiu.

4.3 Štatistika migrácie na Slovensku

Štatistický úrad Slovenskej republiky³⁰ (ďalej „ŠÚ SR“) sa v rámci sledovania azylovej a migračnej politiky v SR zameriava na niekoľko oblastí, ktorými sú spravovanie a zverejňovanie oficiálnych číselníkov a klasifikácií (Štatistický číselník krajín, Klasifikácia štatistických územných jednotiek SR, Štatistická odvetvová klasifikácia ekonomických činností, Štatistická klasifikácia zamestnaní, Štatistická klasifikácia odborov vzdelania),

²⁷ http://www.upsvar.sk/sluzby-zamestnanosti/zamestnavanie-cudzincov.html?page_id=272197

²⁸ <https://www.mzv.sk/ministerstvo>

²⁹ <http://www.centrumpravnejpomoci.sk/>

³⁰ www.statistics.sk/

harmonizácia obsahu a rozsahu informácií o cudzincoch so štandardmi EÚ, Organizácie spojených národov (ďalej „OSN“) a zásadné dokumenty schválené vládou SR a pod.

V pôsobnosti **Ministerstva vnútra SR** sú vypracovávané štatistické prehľady o legálnej a nelegálnej migrácii³¹. Štatistika je pritom robená podľa viacerých kritérií – napr. podľa prechodu štátnej hranice, druhu pobytu, podľa účelu pobytu, podľa krajiny pôvodu, neoprávneného prekročenia štátnych hraníc, neoprávneného pobytu, poskytnutia víz a pod.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny zabezpečuje evidenciu – štatistiku zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín³². Z hľadiska štatistických údajov spracováva 15 druhov štatistických tabuliek – zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín s udeleným pobytom na území SR podľa štátnej príslušnosti, podľa okresov, podľa dĺžky trvania pracovného pomeru, podľa povolania a pod. **Zo štatistických údajov z problematiky sledovania migrácie v pôsobnosti MV SR a MPSVR SR vyberáme nasledovné štatistické údaje (k 31.12.2014, 2015, 2016 a 2017)**³³:

V roku 2017 celkový počet migrujúcich osôb na území SR (zo SR a do SR) dosiahol, podľa oficiálnej štatistiky MV SR, hodnotu takmer 2,5 mil. osôb za rok. Potvrďuje to celkový trend zvyšovania salda v prospech migrujúcich obyvateľov do SR za posledné štyri roky – o viac ako 36% oproti roku 2014 (viď tabuľka č. 1)

Tabuľka 1: Počet migrujúcich osôb do a zo SR v roku 2017

Legálna migrácia na území SR

Rok	2014		2015		2016		2017	
	zo SR	do SR	zo SR	do SR	zo SR	do SR	zo SR	do SR
Počet osôb podľa smeru pohybu								
Z toho:								
Občania EÚ a občania SR	461 852	471 551	450 191	453 324	466 687	467 622	467 695	466 334
Štátni príslušníci tretích krajín	428 272	455 978	462 428	486 684	592 025	637 127	765 887	780 135
Počet osôb spolu:	890 124	927 529	912 619	940 008	1 058 712	1 104 749	1 233 582	1 246 469

Zdroj: MV SR (ÚHCP)

³¹<https://www.minv.sk/?rocnky>

³²http://www.upsvar.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky/kopia-zamestnavanie-cudzincov-na-uzemi-slovenskej-republiky-za-rok-2016.html?page_id=672343

³³http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/hranicna_a_cudzinecka_policia/rocnky/rok_2017/2017-rocnka-UHCP-SK.pdf

http://www.upsvar.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky/kopia-zamestnavanie-cudzincov-na-uzemi-slovenskej-republiky-za-rok-2016.html?page_id=672343

<https://www.minv.sk/?statistiky-20>

http://www.upsvar.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky/kopia-zamestnavanie-cudzincov-na-uzemi-slovenskej-republiky-za-rok-2016.html?page_id=672343

http://www.upsvar.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky/kopia-zamestnavanie-cudzincov-na-uzemi-slovenskej-republiky-za-rok-2015.html?page_id=585750

Z celkového počtu 104 451 cudzincov podľa štátnej príslušnosti na území SR v roku 2017 bol počet štátnych príslušníkov tretích krajín 50 395 osôb, čo predstavovalo viac ako 48%. Aj v tomto ukazovateli sa absolútny počet i percentuálny podiel zvyšuje počas celého sledovaného obdobia v prospech štátnych príslušníkov tretích krajín (vid' tabuľka č. 2 a č. 3).

Tabuľka 2: Pobyty cudzincov na území SR podľa typu štátnej príslušnosti

Typ štátnej príslušnosti	k 31.12.2014	k 31.12.2015	k 31.12.2016	k 31.12.2017
Občania EÚ	47 544	49 526	52 015	54 056
Štátni príslušníci tretích krajín	29 171	35 261	41 232	50 395
Počet spolu:	76 715	84 787	93 247	104 451

Zdroj: MV SR (ÚHCP)

Tabuľka 3: Pobyty cudzincov na území SR podľa druhu pobytu

Druh pobytu	k 31.12.2014	k 31.12.2015	k 31.12.2016	k 31.12.2017
Prechodný pobyt	16 642	21 089	26 590	34 570
Trvalý pobyt	12 297	13 270	14 347	15 589
Tolerovaný pobyt	232	902	295	236
Počet spolu:	29 171	35 261	41 232	50 395

Zdroj: MV SR (ÚHCP)

Počet platných pobytov pre štátnych príslušníkov tretích krajín podľa účelu pobytu sa od roku 2014 do roku 2017 neustále zvyšuje, a to od 16 642 osôb v roku 2014 až na 34 570 osôb v roku 2017, čo predstavuje nárast o o vyše 207 % za sledované obdobie (vid' tabuľka č.4).

Tabuľka 4: Počet platných pobytov pre štátnych príslušníkov tretích krajín podľa účelu pobytu

Účel pobytu - prechodný pobyt	k 31.12.2014	k 31.12.2015	k 31.12.2016	k 31.12.2017
Slovák žijúci v zahraničí	5 798	6 405	7 955	9 283
Zamestnanie	2 484	2 876	3 485	7 272
Zlúčenie rodiny	3 522	4 884	6 111	6 910
Podnikanie	2 395	3 625	4 879	6 112
Štúdium	1 631	2 349	3 141	3 924
Osobitná činnosť - športová činnosť	208	313	428	450
Doplnková ochrana	245	230	165	177
Osobitná činnosť - dobrovoľnícka činnosť	107	129	108	118
Osobitná činnosť - program vlády alebo EÚ			90	81
Osobitná činnosť - lektorská činnosť	70	70	72	67
Ostatné účely prechodného pobytu	182	208	156	176
Počet osôb spolu:	16 642	21 089	26 590	34 570

Zdroj: MV SR (ÚHCP)

Z celkového počtu 50 395 osôb štátnych príslušníkov z tretích krajín s platným pobytom na území SR k 31. 12. 2017 predstavovali 31,95% Ukrajinci (16 102 osôb), 21,04% Srbi (10 608 osôb), Rusi 8,59% (4 331 osôb), 7,16% Vietnamci (3 609 osôb) a 4,91% Číňania (2 473 osôb) (viď tabuľka č.5).

Tabuľka 5: Počet platných pobytov pre štátnych príslušníkov tretích krajín k 31.12.2017 - TOP 30 krajín

Štátna príslušnosť	Počet pobytov spolu:	Z toho:		
		Prechodný	Trvalý	Tolerovaný
Ukrajina	16 102	12 135	3 923	44
Srbsko	10 608	9 972	621	15
Rusko	4 331	2 271	2 050	10
Vietnam	3 609	1 876	1 710	23
Čína	2 473	924	1 548	1
Kórejská republika	1 615	1 098	517	0
Írán	1 353	1 248	105	0
Macedónsko	1 030	498	526	6
USA	950	389	558	3
Turecko	616	341	271	4
India	476	318	154	4
Bielorusko	442	250	190	2
Izrael	408	331	76	1
Sýria	392	274	113	5
Thajsko	382	235	147	0
Egypt	337	117	217	3
Kazachstan	297	208	88	1
Bosna a Hercegovina	296	172	120	4
Brazília	245	127	118	0
Irak	240	96	136	8
Afganistan	236	119	112	5
Japonsko	199	122	77	0
Mexiko	191	75	114	2
Filipíny	172	89	81	2
Líbia	164	106	56	2
Moldavsko	256	58	77	21
Albánsko	151	36	114	1
Tunisko	151	8	142	1
Kanada	146	57	86	3
Nigéria	141	34	102	5
Ostatné štátne príslušnosti	2 386	986	1 440	60
Počet osôb spolu	50 395	34 570	15 589	236

Zdroj: MV SR (ÚHCP)

Od vzniku Slovenskej republiky (1993) do konca roku 2017 požiadalo o azyl a udelenie občianstva spolu 130 407 osôb. V roku 2017 to bolo 166 žiadostí o azyl, 29 občanom bol udelený azyl a 6 osobám bolo udelené štátne občianstvo (vid' tabuľka č.6).

Tabuľka 6: Štatistický prehľad udelenia azylu a štátneho občianstva

Azyl a štátne občianstvo	1993 - 2013	2014	2015	2016	2017	Spolu
Žiadosť o azyl	57 660	331	330	146	166	58 633
Udelený azyl	631	14	8	167	29	849
Neudelený azyl	7 587	197	124	82	77	8 067
Zastavené konanie	49 127	163	148	35	73	49 546
V riešení I. stupňa	12 708	88	173	51	45	13 065
Udelené štátne občianstvo	221	12	5	3	6	247
Spolu	127 934	805	788	484	396	130 407

Zdroj: MV SR

Počet občanov príslušníkov tretích krajín s udeleným povolením na zamestnanie k 31. 12. 2017 bol 8 937 osôb, čo predstavuje nárast o 242,52% (v absolútnom vyjadrení nárast o 5 252 osôb). Najpočetnejšou skupinou sú operátori a montéri strojov a zariadení (5 039 osôb), špecialisti (1 174 osôb), pracovníci v službách a obchode (672 osôb) a kvalifikovaní pracovníci a remeselníci. Najdynamickejší nárast – nárast o 484,99% zaznamenali operátori a montéri strojov a zariadení, druhý najvyšší nárast - nárast o 349% zaznamenali kvalifikovaní pracovníci a remeselníci.

Pre porovnanie uvádzame aj počet štátnych príslušníkov EÚ/EHP s udeleným povolením na zamestnanie podľa povolania (vid' tabuľka č.7 a č.8).

Tabuľka 7: Zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín s udeleným povolením na zamestnanie podľa povolania

Zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín s udeleným povolením na zamestnanie podľa povolania	k 31.12.2014	k 31.12.2015	k 31.12.2016	k 31.12.2017
Riadiaci pracovník	503	541	520	519
Špecialisti	767	998	1 105	1 174
Technickí a odborní pracovníci	268	215	208	253
Administratívni pracovníci	62	66	78	147
Pracovníci v službách a obchode	384	424	504	672
Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove	49	38	35	46
Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	128	180	183	639
Operátori a montéri strojov a zariadení	352	534	1 039	5 039
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	10	33	12	446
Ostatní pracovníci (neurčení)	25	4	1	2
Spolu:	2 548	3 033	3 685	8 937

Zdroj: MPSVR SR (ÚPSVaR)

Tabuľka 8: Zamestnávanie štátnych príslušníkov EÚ/EHP s udeleným povolením na zamestnanie podľa povolania

Zamestnávanie štátnych príslušníkov EÚ/EHP s udeleným povolením na zamestnanie podľa povolania	k 31.12.2014	k 31.12.2015	k 31.12.2016	k 31.12.2017
Riadiaci pracovník	1 043	1 181	1 397	1 559
Špecialisti	1 606	1 827	2 246	2 583
Technickí a odborní pracovníci	1 739	1 897	2 044	2 399
Administratívni pracovníci	588	717	897	1 151
Pracovníci v službách a obchode	774	1 086	1 542	1 723
Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove	50	122	109	138
Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	2 108	2 562	2 802	3 142
Operátori a montéri strojov a zariadení	4 416	5 434	6 834	9 108
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	1 930	2 538	3 343	3 337
Ostatní pracovníci (neurčení)	1 548	2 064	2 840	2 586
Spolu:	15 802	19 428	24 054	27 726

Zdroj: MPSVR SR (ÚPSVaR)

5. Identifikácia prekážok integrácie migrantov so zreteľom vytvárania vhodných podmienok pre vykonávanie ekonomickej činnosti (pre podnikanie, zamestnávanie a samo zamestnávanie migrantov na Slovensku) a návrh opatrení

Pri identifikácii prekážok integrácie migrantov so zreteľom vytvárania vhodných podmienok pre vykonávanie ekonomickej činnosti (pre podnikanie, zamestnávanie a samo zamestnávanie) zo strany migračnej a integračnej politiky na Slovensku vychádzame z odporúčaní EÚ, z príkladov dobrej praxe v krajinách EÚ a z nasledovných štatistických údajov na Slovensku:

Tabuľka 9: Počet spoločností na Slovensku (základný štatistický prehľad nových a zaniknutých firiem)

	Nové firmy	Z toho				Vznik SZČO
	spolu	Akciové spol.	S.r.o.	Zahr. osoba fyzická	Zahr. osoba právnická	
2012	20 867	261	19 980	206	144	27 769
2013	20 760	244	26 735	266	142	30 433
2014	13 831	174	12 888	297	167	28 270
2015	13 570	222	12 456	624	99	31 699
2016	19 370	212	18 092	752	151	32 455
2017	21 590	201	19 142	1 024	137	37 695

	Zaniknuté firmy	Z toho:				Zánik SZČO
	spolu	Akciové spol.	S.r.o.	Zahr. osoba fyzická	Zahr. osoba právnická	
2012	4 955	288	44 404	52	88	39 033
2013	5 227	273	4 522	139	81	53 464
2014	7 422	219	6 922	297	167	40 915
2015	9 157	282	8 499	89	103	39 713
2016	9 099	286	8 324	108	106	40 723
2017	9 155	201	8 504	121	96	40 784

Zdroj: <https://finstat.sk/analyzy/statistika-poctu-vzniknutych-a-zaniknutych-firiem>

Počet osôb, ktorý požiadali o azyl od vzniku SR (1993) do 31.12. 2017: **130 407 žiadostí**

Priemerný ročný počet osôb, ktorý požiadali o azyl od vzniku SR 31.12. 2017: **5 216 osôb**

Počet žiadostí o azyl v roku 2017: **29 osôb**

Počet udelených prechodných pobytov pre účel podnikania v roku 2017: **6 112 osôb**

Opatrenia na úrovni EK

Prehľad o okamžitých opatreniach na riešenie krízovej situácie po migračnej kríze z roku 2015 na úrovni Európskej únie sleduje Migračná agenda EK. Priority a návrhy opatrení³⁴ smerujú do nasledovných štyroch oblastí:

- **Odrádzanie od nelegálnej migrácie**
Vyšetrovanie, narušenie a trestanie prevádzачských sietí a pomoc pri zosúlad'ovaní postupov návratu migrantov v krajinách EÚ. Zároveň EK bude budovať pevnejšie partnerstvá s kľúčovými krajinami mimo EÚ.
- **Záchrana životov a zabezpečenie vonkajších hraníc**
Zabezpečovanie silného a spoločného riadenia vonkajších hraníc plným sfunkčnením európskej pohraničnej a pobrežnej stráže, predkladaním nových návrhov o inteligentných hraniciach a financovaním iniciatív v severnej Afrike s cieľom pomôcť regiónu posilniť pátracie a záchranné činnosti.
- **Silná spoločná azylová politika**
Dokončenie reformy spoločného európskeho azylového systému s cieľom zabezpečiť plne účinnú, spravodlivú a humánnu azylovú politiku so spoločným a harmonizovaným súborom pravidiel na úrovni EÚ vrátane udržateľnejšieho systému rozdeľovania žiadostí o azyl medzi členskými štátmi.
- **Legálna migrácia a integrácia**
Budovanie dialógu a partnerstiev s krajinami pôvodu a tranzitu založené na solidarite a spoločnej zodpovednosti je tiež základným aspektom spoločného prístupu EÚ k migrácii.

Aktuálne priority podľa možnosti integrácie migrantov do spoločnosti

Európska komisia dňa 24. januára 2018 predstavila súbor nástrojov pre úspešnú integráciu migrantov v jednotlivých krajinách EÚ. Rozšírila súbor nástrojov a priorít pre komplexné a účinné dlhodobé integračné stratégie, a to **prijímanie migrantov, vzdelávanie, zamestnávanie, bývanie migrantov a prístup migrantov k verejným službám**³⁵.

³⁴ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/legal-migration_en

³⁵ <http://europa.eu/rapid/midday-express-24-01-2018.htm>

Jazykové schopnosti – ovládanie štátneho jazyka

Prvoradým predpokladom akéhokoľvek zapojenia sa migrantov z tretích krajín na trh práce v každej krajine je ovládanie štátneho jazyka. Dorozumenie sa mimo vlastnej komunity migrantov, t.j. dorozumenia sa s ostatnými občanmi na území Slovenska, s úradmi pri vybavovaní dokladov, povolení, dorozumenie sa na trhu práce so zamestnávateľom, samostatné podnikanie a pod., je prvoradým predpokladom úspešnej integrácie - začlenia sa do spoločnosti.

Ovládanie jazyka, jazykového a kultúrneho povedomia sú jednou z veľkých výziev smerom k úspešnej integrácii v novej spoločnosti a následne aj na trhu práce³⁶.

Legislatívna a administratívna záťaž

Slovenská legislatíva umožňuje cudzincom podnikat'. Podobne ako v prípade zamestnania, **podmienky pre začatie podnikania sú iné pre cudzincov z iných členských krajín EÚ/EHP a iné pre štátnych príslušníkov tretích krajín (krajín mimo EÚ a EHP)**. (EHP – Európsky hospodársky priestor).

Podnikanie cudzincov (abstrakt, čo musí v súčasnosti absolvovať štátny príslušník z tretích krajín, keď chce začať podnikanie na území SR)

Skupina štátnych príslušníkov tretích krajín (krajín mimo EÚ/EHP) musí splniť zákonom stanovené podmienky, aby mohla získať pobyt na účel podnikania. Znamená to, že žiadateľ musí predložiť doklad na základe, ktorého je oprávnený v SR podnikat' a musí preukázať, že na obdobie, počas ktorého plánuje na Slovensku podnikat', disponuje dostatočnou finančnou hotovosťou.

Podnikanie štátnych príslušníkov tretích krajín vo všeobecnosti na Slovensku sa riadi predovšetkým nasledujúcimi právnymi normami: zákon č. 455/1991 Z.z. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, zákon č. 513/1991 Z.z. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov, zákon č. 404/2011 Z.z. o pobyte cudzincov v znení neskorších predpisov.

Štátny príslušník z tretích krajín sa môže nachádzať v jednej z troch kategórii a podľa toho mu vyplývajú iné povinnosti pre udelenie živnostenského oprávnenia:

- Občan tretej krajiny s trvalým pobytom na Slovensku – potrebuje len získať živnostenské oprávnenie.
- Občan tretej krajiny s prechodným pobytom na Slovensku – okrem živnostenského oprávnenia je potrebné sa zapísať do obchodného registra (zápis do obchodného registra nie je potrebný, ak máte trvalý pobyt v EÚ/OECD)
- Občan tretej krajiny bez trvalého pobytu na Slovensku – musí ustanoviť zodpovedného zástupcu, musí získať živnostenské oprávnenie, musí získať trvalý alebo prechodný pobyt na Slovensku a taktiež je potrebné sa zapísať do obchodného registra (zápis do obchodného registra nie je potrebný, ak máte trvalý pobyt v EÚ/OECD).

³⁶ <http://www.oecd.org/els/mig/migration-policy-debates-10.pdf>

Ak štátny príslušník chce začať podnikat³⁷, živnosť je potrebné ohlásiť na Živnostenský úrad, ktorý je v mieste trvalého bydliska a ak nemá trvalé bydlisko, tak v mieste miesta podnikania. Pri vybavovaní živnosti je potrebné postupovať:

1. Vyplniť tlačivo „Ohlásenie živnosti FO“ - je možné ho nájsť aj na stránke Migračného informačného centra <http://mic.iom.sk/>
2. Preukázať svoju spôsobilosť – ak sa jedná o remeselné alebo viazané živnosti, je potrebné preukázať odbornú spôsobilosť, napríklad výučným listom, diplomom, oprávnením a podobne.
3. Preukázať bezúhonnosť - výpisom z registra trestov, ktorý je vydaný v domovskom členskom štáte alebo v členskom štáte pôvodu fyzickej osoby. Ak domovská krajina fyzickej osoby takýto doklad nevydáva, je potrebné bezúhonnosť preukázať rovnocennou listinou. Ak tieto dokumenty nebudú vydané do dvoch mesiacov od podaní žiadosti, fyzická osoba sa preukáže čestným vyhlásením.
4. Predložiť ustanovenie, súhlas a vyhlásenie zodpovedného zástupcu – ak pri ohlasovaní živnosti nemáte prechodný alebo trvalý pobyt na Slovensku alebo nespĺňate osobitné podmienky na prevádzkovanie živnosti, musíte ustanoviť zodpovedného zástupcu. Ak ste zodpovedného zástupcu ustanovili kvôli tomu, že ste nemali na Slovensku prechodný alebo trvalý pobyt, po jeho získaní môžete zodpovedného zástupcu zrušiť.
5. Zodpovedný zástupca musí byť v pracovnom pomere a musí sa mu vyplácať aspoň minimálna mzda. Musí mať taktiež prechodný alebo trvalý pobyt na Slovensku a musí spĺňať podmienky na prevádzkovanie živnosti.
6. Predložiť oprávnenie užívať nehnuteľnosť na podnikanie – listom vlastníctva alebo nájomnou zmluvou (musí byť v zmluve uvedené, že priestory môžu slúžiť na podnikanie). Môže sa jednáť aj o súhlas vlastníka nehnuteľnosti.
7. Zaplatiť súdny správny poplatok.
8. Všetky predkladané dokumenty nesmú byť staršie ako tri mesiace a musia byť preložené do štátneho jazyka. Preklad musí byť úradne overený.

Po splnení všetkých týchto administratívnych úkonov je možné začať podnikat nasledovne:

- Ak sa jedná o občana tretej krajiny s trvalým pobytom na Slovensku – dňom ohlásenia živnosti alebo neskorším dňom, ktorý je uvedený v ohlásení.
- Ak jedná o občana tretej krajiny s prechodným pobytom na Slovensku – dňom zápisu do obchodného registra. Ak máte trvalý pobyt v EÚ/OECD, dňom ohlásenia živnosti alebo neskorším dňom, ktorý je uvedený v ohlásení.
- Ak sa jedná o občana tretej krajiny bez trvalého pobytu na Slovensku – dňom zápisu do obchodného registra. Ak má občan z tretích krajín trvalý pobyt v EÚ/OECD, môže začať podnikat dňom získania povolenia na prechodný pobyt na účel podnikania alebo získania povolenia na trvalý pobyt.

³⁷ <http://sro-start.sk/blog/ako-mozte-zacat-podnikat-na-slovensku-ak-ste-cudzincim>
<http://www.europagate.eu/sk/ako-spravne-zacat-podnikat-na-slovensku-ak-ste-cudzinec/>

Zamestnávanie cudzincov (abstrakt, čo musí v súčasnosti absolvovať štátny príslušník z tretích krajín, keď chce byť zamestnancom na území SR a čo musí zabezpečiť jeho zamestnávateľ)

Pri zamestnávaní cudzincov³⁸ je podstatný výber práva, podľa ktorého sa bude spravovať pracovnoprávny pomer. Podľa ust. §16 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom sa pomery z pracovnej zmluvy spravujú právom miesta, kde pracovník vykonáva prácu. Ak však pracovník vykonáva prácu v jednom štáte na základe pracovného pomeru s organizáciou, ktorá má sídlo v inom štáte, je rozhodujúce právo sídla organizácie, okrem prípadu, ak by išlo o osobu, ktorá má bydlisko v štáte, kde sa práca vykonávala.

Podmienky, za ktorých môže byť prijatý do pracovnoprávneho vzťahu cudzinec alebo osoba bez štátnej príslušnosti upravujú Zákonník práce, zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti.

Zákon o pobyte cudzincov definuje cudzinca ako každého, kto nie je štátnym občanom Slovenskej republiky a štátneho príslušníka tretej krajiny ako každého, kto nie je štátnym občanom Slovenskej republiky, občanom členského štátu Európskej únie a štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore, ani občanom Švajčiarskej konfederácie. Štátnym príslušníkom tretej krajiny je aj osoba bez štátnej príslušnosti.

Zamestnávateľ, ktorý má sídlo na území Slovenskej republiky môže podľa ust. § 21 zákona o službách zamestnanosti prijať do zamestnania cudzinca, ak:

- a) je držiteľom modrej karty Európskej únie,
- b) má udelený prechodný pobyt na účel zamestnania na základe potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta,
- c) má udelené povolenie na zamestnanie a udelený prechodný pobyt na účel zamestnania ak osobitný predpis neustanovuje inak,
- d) má udelené povolenie na zamestnanie a udelený prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny,
- e) má udelené povolenie na zamestnanie a udelený prechodný pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý má priznané postavenie osoby s dlhodobým pobytom v členskom štáte Európskej únie, ak osobitný predpis neustanovuje inak, alebo
- f) spĺňa podmienky podľa § 23a zákona o službách zamestnanosti.

Podľa toho, aké podmienky spĺňa konkrétny zamestnanec (napr. či je držiteľom modrej karty) sa odvíjajú povinnosti zamestnávateľa alebo zamestnanca (uvedené v §21 ods. 3 – 6 zákona o službách zamestnanosti).

O povolenie na zamestnanie môže cudzinec požiadať úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, v ktorého územnom obvode bude cudzinec vykonávať zamestnanie.

Cudzinec o povolenie na zamestnanie môže požiadať pred príchodom na územie Slovenskej republiky sám alebo prostredníctvom budúceho zamestnávateľa, alebo prostredníctvom

³⁸ <https://www.ip.gov.sk/zamestnavanie-cudzincov-z-krajin-mimo-eu/>

právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ku ktorej bude vyslaný vykonávať prácu. Žiadosť o udelenie povolenia na zamestnanie musí obsahovať náležitosti uvedené v ust. §22 zákona o službách zamestnanosti.

Výnimky z povinnosti mať udelené povolenie na zamestnanie upravuje ust. §23a zákona o službách zamestnanosti. Títo cudzinci nemusia mať potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu, potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta alebo povolenie na zamestnanie, musia však spĺňať ďalšie podmienky, ktoré sú uvedené ust. §23a zákona o službách zamestnanosti (trvalý alebo prechodný pobyt).

Zamestnávateľ má pri zamestnávaní cudzincov okrem povinností vyplývajúcich zo Zákonníka práce aj povinnosti upravené ust. §23b zákona o službách zamestnanosti a ďalšie povinnosti, ktoré mu vyplývajú z iných všeobecne záväzných právnych predpisov. Ide napríklad o odvodové povinnosti podľa zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení alebo zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení.

Informácie súvisiace so zamestnávaním cudzincov je oprávnený poskytnúť príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, do kompetencie ktorého spadá oblasť zamestnávania cudzincov.

Vzdelanie a profesia

Súčasne s administratívnym vybavovaním všetkých potrebných dokladov pre udelenie azylu povolenia na pobyt, povolenia na zamestnanie, či povolenia na podnikanie a pod. veľmi dôležitá je odborná profesijná zručnosť, ktorá je odrazom získaného vzdelania a kvalifikačných predpokladov migrujúceho obyvateľstva³⁹.

Výsledky jednej z nespočetného množstva analýz, štúdií a diskusií na tému „Prijímanie utečencov - aké sú príležitosti a výzvy pre zamestnávateľov?“, ktorá sa v roku 2016 uskutočnila v spolupráci OECD a UNHCR je možné definovať niekoľko záverov, ktoré majú všeobecnú platnosť:

- veľa zamestnávateľov nevidí okamžité dôvody pre prijímanie utečencov alebo žiadateľov o azyl
- hlavnou motiváciou zamestnávateľov (najmä väčších zamestnávateľov) zamestnávať utečencov je v súčasnosti ich firemnou zodpovednosťou voči spoločnosti ako spĺňanie ich skutočných pracovných potrieb; podstate sa jedná o silný princíp solidarity
- mnohí zamestnávatelia sú ochotní podporovať utečencov prostredníctvom školení a sťaží
- zamestnávatelia uvádzajú viaceré dôvody pre spomalenie zamestnávania utečencov a žiadateľov o azyl – ide o:
 - neistotu o pravidlách upravujúcich práva žiadateľov o azyl na prístup na trh práce
 - neistotu o ich zručnostiach a kvalifikáciách
 - zníženie produktivity z dôvodu nedostatku jazykových zručností v danej krajine,
 - skeptická verejná mienka o utečencoch

³⁹ <http://www.oecd.org/els/mig/migration-policy-debates-10.pdf>

- transparentnejšie a dostupnejšie informácie o práve utečencov na prácu, uznávanie nadregionálnych kvalifikácií a dostupnosť podpory odbornej prípravy pre utečencov, a to aj prostredníctvom jednorazových kontaktných miest a „horúcich liniek“
- intenzívnejšia spolupráca medzi verejnými službami zamestnanosti a sociálnymi partnermi s cieľom uľahčiť ich prechod medzi zručnosťami utečencov a miestnym dopytom.

Nová správa o vzdelávaní

Európska komisia zverejnila dňa 19. marca 2018 správu o kľúčovej úlohe vzdelávania pri začleňovaní študentov prisťahovalcov. Správa potvrdila potrebu podporovať inkluzívne vzdelávanie a spoločné hodnoty⁴⁰:

- Hlavné zistenia zdôrazňujú, že študenti prisťahovalcov sa v mnohých členských štátoch snažia integrovať do škôl, často kvôli nižšiemu sociálno-ekonomickému stavu a jazykovým bariéram. Napríklad v EÚ celkovo 72,3% domácich študentov dosahuje základnú akademickú spôsobilosť, zatiaľ čo v prípade študentov prisťahovalcov je to len 54,3%.
- Okrem toho správa prináša nové dôkazy, že študentom s prisťahovaleckým pôvodom často chýba pocit, že patria do školskej komunity. Zatiaľ čo dve tretiny (66,5%) domácich študentov má pocit spolupatričnosti v škole, v prípade prvej generácie študentov prisťahovalcov je to menej ako 60% (58,6). Súčasne však majú tendenciu preukázať väčšiu túžbu uspieť ako domáci študenti.
- Správa tiež zdôrazňuje významnú úlohu vzdelávacích systémov, škôl a učiteľov pri pomoci študentom prisťahovalcov integrovať sa do svojich komunit.
- Správa potvrdzuje, že vzdelávanie:
 - je rozhodujúce pre to, aby prisťahovalci mohli získať zručnosti a prispievať k ekonomike
 - že má veľkú úlohu pri posilňovaní ich sociálneho a emočného blahobytu
 - je kľúčom k udržaniu ich motivácie zúčastňovať sa na sociálnych a občianskych životoch svojich nových komunit.
- Inkluzívne vzdelávanie založené na spoločných hodnotách je jadrom práce Komisie na budovaní európskeho vzdelávacieho priestoru do roku 2025 . Na jar roku 2018 Komisia predloží ďalšie iniciatívy vrátane návrhov týkajúcich sa vzájomného uznávania diplomov, jazykového vzdelávania a kvalitného rámca pre vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve.

⁴⁰ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-2021_en.htm

Stratégia opatrení na Slovensku

Migračná politika SR s výhľadom do roku 2020 ako strategický dokument v oblasti pracovnej migrácie poukazuje na potrebu aktívne podporovať prijímanie ekonomických migrantov a ich zamestnávanie v súlade s potrebami národného hospodárstva a trhu práce, ako aj na zavádzanie rôznych opatrení zameraných na vykonávanie pravidelných analýz potrieb národného hospodárstva.

Zahraničná pracovná migrácia je na Slovensku len marginálna časť trhu práce, a preto je ako nástroj riešenia nedostatku pracovnej sily v SR limitovaná. Na strane druhej má však Slovenská republika, ako deklaruje v príslušných strategických dokumentoch, riešiť vykrývanie nedostatku pracovných síl prostredníctvom využívania zamestnávania osôb registrovaných v evidencii úradov práce a zabezpečením, aby systém vzdelávania produkoval vhodných absolventov vzdelávania v súlade s potrebami a požiadavkami trhu práce a aby sa zvyšovala úroveň zručností pracovných síl.

Hlavným princípom riadenej ekonomickej migrácie v SR je skúmanie situácie na trhu práce. Na kontrolu prílevu zahraničnej pracovnej sily sa v SR využíva testovanie pracovného trhu a nevyužívajú sa iné nástroje, ako napr. kvóty alebo bodový systém. Ak sa na národnom trhu práce alebo pracovnom trhu EÚ nájde kvalifikovaný kandidát na nahlásené voľné pracovné miesto, zamestnávateľ môže zamestnať podobne kvalifikovaného štátneho príslušníka tretej krajiny len vtedy, ak dostatočne zdôvodní nevyhnutnosť zamestnať daného štátneho príslušníka tretej krajiny a úrad práce, sociálnych vecí a rodiny toto zdôvodnenie aj zohľadní.

Podmienky vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín, ako aj testovanie pracovného trhu nie sú preto v slovenskej legislatíve prepojené na zoznam nedostatkových profesií, keďže sa v SR aktuálne takéto zoznamy nevedú. Zároveň nie sú v slovenskej legislatíve zadefinované pojmy nedostatok pracovnej sily a nedostatková profesia. Hoci úrady práce, sociálnych vecí a rodiny vypracovávajú monitoring deficitu pracovnej sily, nemožno ho považovať za úplne smerodajný, keďže zamestnávateľia nemajú povinnosť nahlásiť úradom práce voľné pracovné miesto, ak ho nemajú záujem obsadiť štátnym príslušníkom tretej krajiny.

V súčasnom období sa v pôsobnosti MPSVR SR pripravujú opatrenia zamerané na riešenie nedostatku pracovných síl prostredníctvom pracovnej migrácie a nástroje na identifikáciu nedostatku pracovných síl ako nástroja aktívnej politiky trhu práce. Kladie sa dôraz na vypracovanie nedostatkových pracovných profesií, kde pre obsaditeľnosť pracovného miesta s uvedenou nedostatkovou profesiou bude stačiť preukázať len vzdelanie.

Aj keď problematika migrácie je na jednej strane veľmi komplikovaná, závažná, dotýka sa najdôležitejšej podstaty samotných ľudí – ich existencie a mala by byť podporovaná politickými rozhodnutiami. Podľa štatistických údajov na Slovensku sa problematika migrantov a ich integrácie – začlenenia do samo zamestnávania javí v súčasnosti ako marginálna. Je však viac ako pravdepodobné, že počet migrujúcich obyvateľov bude narastať

aj na Slovensku, a preto je potrebné vytvárať základné predpoklady pre začlenenie týchto ľudí do spoločnosti, a to vo všetkých oblastiach spoločenského života.

K základným opatreniam na Slovensku v oblasti problematiky migrantov z tretích krajín odporúčame orientovať ich na nasledovné oblasti:

- na jazykové kurzy slovenského jazyka - ako základný predpoklad dorozumenia sa a ako východisko možnosti realizácie ďalších rekvalifikačných kurzov
- pilotné aktivity a projekty v oblasti vytvárania zoznamu nedostatkových profesií
- definícia pojmu nedostatku pracovnej sily, klasifikácia a analýzy nedostatku pracovnej sily
- vymedzenie nástrojov na identifikáciu nedostatku pracovnej sily, vrátane rizík využívania jednotlivých nástrojov
- vytváranie predpokladov a zabezpečenie finančných prostriedkov pre existenciu a riešenie ubytovania pre túto kategóriu migrujúceho obyvateľstva z tretích krajín
- zjednodušenie a skrátenie podmienok pre samo zamestnanie tejto kategórie osôb, vrátane rýchlejšieho uznávania vzájomných dokladov o dosiahnutom vzdelaní, pri zachovaní dôkladnej kontroly
- na podporu iniciatív zamestnávateľov pre zamestnanie migrantov z tretích krajín, iniciatív pre samo zamestnávanie migrantov z tretích krajín
- zlepšenie informovanosti o kvalifikačných predpokladoch potrebných na obsadenie voľných pracovných miest na trhu práce
- prostredníctvom dohôd na úrovni EÚ, ale aj na úrovni dvojstranných dohôd zabezpečenie vzájomného uznávania dokladov o vzdelaní a dokladov o odbornej kvalifikácii.

Záver

Cieľom štúdie bolo zmapovanie pojmov, inštitúcií, rámcových podmienok a kľúčových parametrov jednotlivých politík, ktoré ovplyvňujú integráciu migrantov z tretích krajín v krajinách Európskej únie, so zreteľom na Slovenskú republiku.

Európska únia vyjadrila v posledných rokoch veľkú podporu pre zabezpečenie plynulého a úplného začlenia prisťahovalcov v jednotlivých krajinách Európskej únie, ako aj podmienok pre vytváranie spoločných hodnôt jednotlivých krajín EÚ, hodnôt tolerancie a nediskriminácie.

Z pohľadu EÚ nesú v procese integrácie spoločnú zodpovednosť všetky strany. Vyžaduje si aktívnu participáciu prisťahovalcov, ktorá sa zakladá na rešpektovaní ich práv a povinností. Integračné opatrenia musia viesť k existencii nástrojov a opatrení, ktoré umožnia cudzincom stať sa plnohodnotnými občanmi každej spoločnosti.

Integrácia migrácie je dynamický obojstranný proces, ktorý si vyžaduje prispôsobovanie zo strany cudzincov na jednej strane a vytvorenie podmienok pre integráciu cudzincov na strane druhej.

Slovenská republika sa prikláňa k integračnému modelu, ktorý je založený na obojstrannej adaptácii v integračnom procese. Cudzinci prispievajú k formovaniu spoločnej kultúry a zároveň ich väčšinová spoločnosť rešpektuje a podporuje ich rôznorodosť. Zameriava sa na podporu riadenej legálnej imigrácie vysokokvalifikovaných pracovných síl z tretích krajín, ktoré prispievajú k celkovej konkurencieschopnosti SR. Ide najmä o imigráciu študentov, vedeckých a výskumných pracovníkov, umelcov, podnikateľov a zahraničných Slovákov, žijúcich v rôznych krajinách. V prípade migrantov z tretích krajín by sa mala pozornosť sústrediť predovšetkým na jazykové kurzy ako základného predpokladu dorozumenia sa a zároveň východisko možnosti absolvovania rekvalifikačných kurzov, v nadväznosti na politiku trhu práce a vzájomné uznávanie dokladov o kvalifikácii.

Zoznam použitých zdrojov

1. Centrum právnej pomoci. Dostupné:
<http://www.centrumpravnejpomoci.sk/>
2. Ekonomická univerzita v Bratislave. 2016. Fakulta medzinárodných vzťahov. Politické, ekonomické a sociálne súvislosti súčasnej migračnej krízy v Európe, zborník z workshopu 9. november 2016. Dostupné:
https://fmv.euba.sk/www_write/files/dokumenty/veda-vyskum/konferencie/zborniky/zbornik_workshop_migracia_2016.pdf
3. Európska komisia Daily News 24/01/2018. Dostupné:
<http://europa.eu/rapid/midday-express-24-01-2018.htm>
4. Európska komisia – EUROSTAT Press release 20/03/2018. Dostupné:
http://europa.eu/rapid/press-release_STAT-18-2183_en.htm
5. Európska komisia Migrácia a vnútorné záležitosti. Dostupné:
https://ec.europa.eu/info/departments/migration-and-home-affairs_sk
6. Európska komisia Migrácia a vnútorné záležitosti. Európsky program pre migráciu - legislatívne dokumenty. Dostupné:
https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/proposal-implementation-package_en
7. Európska komisia Migrácia a vnútorné záležitosti. Legálna migrácia a integrácia. Dostupné:
https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/legal-migration_en
8. Európska komisia Migrácia a vnútorné záležitosti. Migrácia a azyl. Dostupné:
https://ec.europa.eu/info/topics/migration-and-asylum_sk
9. Európska komisia Migrácia a vnútorné záležitosti. Slovník pojmov. Dostupné:
https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary/index_a_en
10. Európska komisia Migrácia a vnútorné záležitosti. Zamestnávateľia spoločne pre integráciu. Dostupné:
https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/legal-migration/european-dialogue-skills-and-migration/integration-pact_en
11. Európska komisia. Press release 19/03/2018. Dostupné:
http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-2021_en.htm

12. Európska komisia. Správa „ Smerom k európskemu vzdelávaciemu priestoru do roku 2025“. Dostupné:
https://ec.europa.eu/commission/news/towards-european-education-area-2025-2017-nov-14_en
13. Európska migračná sieť (EMN). Dostupné:
<https://www.emn.sk/sk/>
14. Európska migračná sieť (EMN). Slovník pojmov z oblasti migrácie a azylu EMN. Dostupné:
<https://www.emn.sk/sk/na-stiahnutie-emn/publikacie-emn/itemlist/category/1-slovník-emn.html>
15. Európska migračná sieť (EMN). Národné kontaktné body EMN v Európskej únii. Dostupné:
<https://www.emn.sk/sk/narodny-kontaktny-bod-sr/narodne-kontaktne-body-v-eu>
16. Európska migračná sieť (EMN). Nútená migrácia – dôvody, fakty, dopady. Dostupné:
https://www.emn.sk/phocadownload/emn_seminar_on_migration_2012/emn_2012_prezentacia_Peter_Kresak_Nutena_migracia.pdf
17. Európska rada. Rada Európskej únie. Hľadanie riešení problému migračných tlakov. Dostupné:
<http://www.consilium.europa.eu/sk/policies/migratory-pressures/>
18. Eurostat Statistics Explained. Azyl v členských štátoch EÚ. Dostupné:
<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8754388/3-20032018-AP-EN.pdf/50c2b5a5-3e6a-4732-82d0-1caf244549e3>
19. Eurostat Statistics Explained. Distribúcia prisťahovalcov podľa občianstva, 2015. Dostupné:
[http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Distribution_of_immigrants_by_citizenship,_2015_\(%25_of_all_immigrants\).png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Distribution_of_immigrants_by_citizenship,_2015_(%25_of_all_immigrants).png)
20. Eurostat Statistics Explained. Imigrácia podľa občianstva. Dostupné:
[http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Immigration_by_citizenship,_2015_\(%C2%B9\).png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Immigration_by_citizenship,_2015_(%C2%B9).png)
21. Eurostat Statistics Explained. Štatistika migrácie a migrujúceho obyvateľstva. Dostupné:
http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics/sk

22. Eurostat Statistics Explained. Zahraničná populácia podľa krajiny narodenia. Dostupné: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/1/10/Foreign-born_population_by_country_of_birth%2C_1_January_2016_%28%2B%29.png
23. EÚ v roku 2017, publikácia. Dostupné: <http://publications.europa.eu/webpub/com/general-report-2017/sk/>
24. EUROPA GATE s.r.o. Ako správne začať podnikat' na Slovensku ak ste cudzinec? Dostupné: <http://www.europagate.eu/sk/ako-spravne-zacat-podnikat-na-slovensku-ak-ste-cudzinec/>
25. Medzinárodná organizácia pre migráciu. Dostupné: <http://www.iom.sk/>
26. Medzinárodná organizácia pre migráciu, tematická štúdia „Migrácia a hospodárska kríza v Európskej únii: Dôsledky pre politiku“. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/migrant-integration/index.cfm?action=media.download&uuid=2A3369E5-EA99-194C-19D54983142B53F7>
27. Medzinárodná organizácia pre migráciu. Výročná správa EMN o politikách v oblasti migrácie a azylu v SR za rok 2016. Dostupné z: <http://www.iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/894-vyroczna-sprava-emn-o-politikach-v-oblasti-migracie-a-azylu-v-sr-za-rok-2016>
28. Migračné informačné centrum IOM. Bezplatné poradenstvo a služby pre cudzincov. Dostupné z: <https://www.mic.iom.sk/sk/>
29. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Informácie pre cudzincov. Dostupné z: <https://www.employment.gov.sk/sk/informacie-cudzincov/>
30. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Integrácia cudzincov. Dostupné z: <https://www.employment.gov.sk/sk/ministerstvo/integracia-cudzincov/>
31. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Akčný plán Integrovačnej politiky Slovenskej republiky v podmienkach Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky na roky 2017 – 2018. Dostupné z: <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/integracia-cudzincov/dokumenty/akcny-plan-integracnej-politiky-slovenskej-republiky-podmienkach-ministerstva-prace-socialnych-veci-rodiny-slovenskej-republiky-roky-2017-2018.pdf>

32. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Akčný plán migračnej politiky v podmienkach Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky na roky 2016 – 2017. Dostupné z:

<https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/integracia-cudzincov/dokumenty/akcny-plan-migracnej-politiky-podmienkach-ministerstva-prace-socialnych-veci-rodiny-slovenskej-republiky-roky-2016-2017.pdf>

33. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Akčný plán Integrovačnej politiky Slovenskej republiky v podmienkach Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky na roky 2014 – 2016. Dostupné z:

<https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/integracia-cudzincov/dokumenty/ap-k-ip-2014-2016.pdf>

34. Ministerstvo vnútra SR. Aktuality z implementácie všeobecného programu Solidarita a riadenie migračných tokov. Dostupné z:

<https://www.minv.sk/?aktuality-z-implementacie-vseobecneho-programu-solidarita-a-riadenie-migracnych-tokov>

35. Ministerstvo vnútra SR. Migračný úrad MV SR. Dostupné z:

<https://www.minv.sk/?migracny-urad-mv-sr>

36. Ministerstvo vnútra SR. Hraničná a cudzinecká polícia. Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike. Dostupné z:

<https://www.minv.sk/?rocenky>

37. Ministerstvo vnútra SR. Azyl a migrácia. Štatistiky. Dostupné z:

<https://www.minv.sk/?statistiky-20>

38. Ministerstvo vnútra SR. Úrad hraničnej a cudzineckej polície P PZ. Dostupné z:

<https://www.minv.sk/?uhcp>

39. Ministerstvo vnútra SR. Azyl a migrácia. Migračná politika. Dostupné z:

<https://www.minv.sk/?zamer-migracnej-politiky-slovenskej-republiky>

40. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. Dostupné z:

<https://www.mzv.sk/ministerstvo>

41. Národný inšpektorát práce. Zamestnávanie cudzincov z krajín mimo EÚ. Dostupné z:

<https://www.ip.gov.sk/zamestnavanie-cudzincov-z-krajin-mimo-eu/>

42. Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v Slovenskej republike. Stanovovanie nedostatku pracovných síl a potrieb pracovnej migrácie z tretích krajín v Slovenskej republike, malá tematická štúdia. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/24b_slovak_determining_labour_shortages_sk.pdf

43. OECD. Diskusie o migračnej politike. Dostupné z:

<http://www.oecd.org/els/mig/migration-policy-debates-10.pdf>

44. OECD. International Migration Outlook 2017 (Summary in Slovak) / Výhľad v oblasti medzinárodnej migrácie na rok 2017. Dostupné z:

https://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/social-issues-migration-health/international-migration-outlook-2017/summary/slovak_83e98a45-sk#page1

45. OECD. Medzinárodná migračná perspektíva 2017. Dostupné z:

<http://www.oecd.org/migration/international-migration-outlook-1999124x.htm>

46. OECD. OECD vyzýva krajiny, aby zintenzívnili integračné snahy migrantov a utečencov. Dostupné z:

<http://www.oecd.org/newsroom/oecd-calls-on-countries-to-step-up-integration-efforts-for-migrants-and-refugees.htm>

47. OECD. Perspektívy globálneho rozvoja 2017. Dostupné z:

<http://www.oecd.org/dev/perspectives-on-global-development-22224475.htm>

48. OECD. Spustenie medzinárodného prehľadu o migrácii z roku 2017. Dostupné z:

<http://www.oecd.org/migration/launch-of-the-2017-international-migration-outlook.htm>

49. OECDiLibrary. Perspektívy globálneho rozvoja 2017 (Pohľad na svetový vývoj za rok 2017). Medzinárodná migrácia v prechádzajúcom svete/Medzinárodná migrácia v meniacom svete. Dostupné z:

http://www.oecd-ilibrary.org/development/perspectives-on-global-development-2017/summary/slovak_24ee2143-sk;jsessionid=1057tup16o3y3.x-oecd-live-02

50. Prezídium Policajného zboru. Úrad hraničnej a cudzineckej polície. Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike. Dostupné z:

http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/hranicna_a_cudzinecka_policia/rocnky/rok_2017/2017-rocenka-UHCP-SK.pdf

51. Slovenská pedagogická knižnica. Migrácia a migranti v slovenskej spoločnosti v rokoch 2011 – 2015 (2. časť). Výberová bibliografia. Dostupné z:

www.spkg.sk/swift_data/source/2016/Migracia%20a%20migranti%202.doc

52. Slovenská pedagogická knižnica. Migrácia a migranti v slovenskej spoločnosti v rokoch 2005 – 2010 (1. časť). Výberová bibliografia. Dostupné z:
www.spgk.sk/swift_data/source/2015/Migranti.doc
53. Smernica 2003/86/ES o práve na zlúčenie rodiny. Dostupné z:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX:32003L0086>
54. Smernica 2003/109/ES o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré sú osobami s dlhodobým pobytom. Dostupné z:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX:32003L0109>
55. Smernica 2004/114/ES o podmienkach prijatia študentov. Dostupné z:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX:32004L0114>
56. Smernica 2005/71/ES týkajúca sa uľahčenia prijímania výskumných pracovníkov do EÚ. Dostupné z:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX:32005L0071>
57. Smernica 2008/115/ES týkajúca sa návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území EÚ. Dostupné z:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX:32008L0115>
58. Smernica 2009/50/ES o prijímaní vysokokvalifikovaných migrantov. Dostupné z:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX:32009L0050>
59. Smernica 2009/52/ES o sankciách voči zamestnávateľom. Dostupné z:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX:32009L0052>
60. Smernica 2011/95/ES o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany. Dostupné z:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX:32011L0095>
61. Smernica 2013/32/EÚ o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany. Dostupné z:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX:32013L0032>
62. Smernica 2013/33/EÚ, ktorou sa stanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu. Dostupné z:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX:32013L0033>
63. Smernica 2014/36/EÚ o sezónnych pracovníkoch. Dostupné z:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX:32014L0036>

64. Smernica 2014/66/EÚ o vnútropodnikových presunoch. Dostupné z:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX:32014L0066>
65. Smernica 2014/67/EÚ o vysielaní pracovníkov. Dostupné z:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX:32014L0067>
66. Smernica 2016/801/EÚ o študentoch a výskumných pracovníkoch. Dostupné z:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX:32016L0801>
67. SRO-Start.sk. Blog. Ako môžete začať podnikat' na Slovensku, ak ste cudzincom. Dostupné z:
<http://sro-start.sk/blog/ako-mozte-zacat-podnikat-na-slovensku-ak-ste-cudzincom>
68. Štatistický úrad SR. Dostupné z:
www.statistics.sk/
69. ÚRAD VLÁDY SR. 2016. Súhrnná správa o stave plnenia cieľov a opatrení Integrovačnej politiky Slovenskej republiky za rok 2016 Dostupné z:
<http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-208638?prefixFile=m>
70. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Zamestnávanie cudzincov. Dostupné z:
http://www.upsvar.sk/sluzby-zamestnanosti/zamestnavanie-cudzincov.html?page_id=272197
71. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Zamestnávanie cudzincov na území Slovenskej republiky za rok 2017. Dostupné z:
http://www.upsvar.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky/kopia-zamestnavanie-cudzincov-na-uzemi-slovenskej-republiky-za-rok-2016.html?page_id=672343
72. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Zamestnávanie cudzincov na území Slovenskej republiky za rok 2016. Dostupné z:
http://www.upsvar.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky/kopia-zamestnavanie-cudzincov-na-uzemi-slovenskej-republiky-za-rok-2015.html?page_id=585750

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Počet migrujúcich osôb do a zo SR v roku 2017.....	32
Tabuľka 2: Pobyty cudzincov na území SR podľa typu štátnej príslušnosti	33
Tabuľka 3: Pobyty cudzincov na území SR podľa druhu pobytu.....	33
Tabuľka 4: Počet platných pobytov pre štátnych príslušníkov tretích krajín podľa účelu pobytu.....	33
Tabuľka 5: Počet platných pobytov pre štátnych príslušníkov tretích krajín k 31.12.2017 - TOP 30 krajín.....	34
Tabuľka 6: Štatistický prehľad udelenia azylu a štátneho občianstva.....	35
Tabuľka 7: Zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín s udeleným povolením na zamestnanie podľa povolania.....	35
Tabuľka 8: Zamestnávanie štátnych príslušníkov EÚ/EHP s udeleným povolením na zamestnanie podľa povolania.....	36
Tabuľka 9: Počet spoločností na Slovensku (základný štatistický prehľad nových	37